

Derybos su SSSR

Paralelės su 1920 metais

Vytautas Meškauskas

“Artėja Lietuvos derybos su SSSR. Lietuvos parlamentas ir Vyriausybė kuria naujas komisijas. Kol kas karo stovis nepaskebtas. Tikėjime, kad tarpusavio peštynės neįvyks nors iki derybų pradžios”

Taip rašė Algis Petrulis liepos 19-25 d.d. GIMTAJAME KRAŠTE, kurį iš papratimo laikome pusiau oficioziniu laikraščiu. Iš kitų šaltinių žinom, kad Sovietijos delegacijai vadovaus min. pirm. Ryškovas.

Logiškai, iš mūsų pusės delegacijos vadovė turėtų būti min. pirm. K. Prunskienė. Aukščiausiai Tarybai – nors jos uždavinys yra tik leisti įstatymus ir potvarkus, kurių turi laikytis vyriausybė, einanti savo pareigas kol turi parlamento pasitikėjimą – atrodo, kad derybos su SSSR yra per svarbios, kad jas palikti vyriausybei, nors derybų rezultatai turėtų būti vėliau Aukščiausios Tarybos ratifikuoti ir, pagal nusistovėjusią tvarką, sutartys įsigalioja pasikeitus ratifikacijomis.

Liepos 10 d. Aukščiausioji Taryba išrinko 9 žmonių pasirenimo derybom komisiją, kurią sudaro E. Bičkauskas, B. Kuzmickas, P. Kūris, K. Lapinskas, K. Motieka, R. Ozolas, K. Prunskienė, A. Saudargas, G. Šerkšnys. Kaip matome, komisijoje ministrai yra atmiesti Aukščiausios Tarybos nariais.

Aplamai imant, Aukščiausios Tarybos prestižas krašte yra gero kai kritęs. Tai suprantama – ir net logiška! Bet kokiose apyčiose surink šimtinę žmonių ir paklausk jų, ką toliau daryti. Gausi šimtą atsakymų. Pirmomis dienomis dar vyraus šventadieninė nuotaika – gražiai skambą patriotiniai šūkiai, bet kai reikės ką nors konkrečiau nutarti, prasidės bėdos.

Tiesa, pradžioje vienijo Są-

jūdis. Bet – kaip liepos 11 d. LIETUVOS RYTE rašo Arvydas Juozaitis, – Sąjūdis niekam neatrodo taip, kaip vakar. Priežastis esanti paprasta: “Visais laikais ir visur, o ypač demokratijoje, žmonės turi pagrindo įtarti, kad tas, kuris veržiasi į valdžią, daro tai egoistinėmis sumetimais.”

Žodžiu, kova už nepriklausomybę pavirto kova už valdžią. Sąjūdis savo padarė. Jis nuskaidrino ir atgaivino daugelį, sudarė visas prielaidas virsti žmonėmis tiems, kurie norėjo jais virsti. Dabar jis traukiasi, nes neatitinka gyvenimo reikalavimų. Prieita prie to, kad Lietuvos komunistų partija virto populiarene už Sąjūdį.

Keletą dienų prieš tai Aleksandras Krasnovas rašė ATGIMI ME, kad ir komunistams negerai: “Komunistai apšaukiami penktąja Kremliaus kolona, kaltinami suokalbiu prieš nepriklausomybę, kitomis mirtinomis nuodėmėmis ... Kaltintojai kaltina be jokių argumentų, vien tik iš ‘vidaus įsitikinimo’”

Labai būdingas nūdienės nuotaikoms yra gydytojos F. Vainulevičienės atviras laiškas premjerui tame pačiam ATGIMI ME. Ten jai prikišama: “Galbūt panorusi patiesinti pasaulio politiko vardą, pabandėte pati tą politiką kurti, bet ne tikslui pasiekti, o dėl savišėliškųjų pretenzijų – įsitvirtinti didžiųjų pasaulio politikų gretose”. Konkrečiai jai primetamas moratoriumo pasiūlymas – “... panorote būti primadona tautos istorijoje, tapote Lietuvos išdavike”.

Įdėdama tą laišką redakcija atsiprašė Prunskienės. Laiškas per būdingas, kad jo nedėjus.

Baisu? Ne visai – stiprybės pasisemkime iš praeities. Prieš 70 metų Lietuva jau derėjosi su Maskva. Tąsyk bolševizmas baigė įsigalėti Rusijoje, bet jo ekspansija į Pabaltę buvo su-

Lietuvos respublikos užsienių reikalų ministru Algirdui Saudargui lankantis Washington, liepos 12 d. Lietuvos pasiuntinybėje įvyko susitikimas su visuomene. Iš kairės: inž. V. Adamkus, G. Šerkšnys, min. A. Saudargas, S. Lozoraitis ir dr. T. Remeikis.

Lietuvos ministro viešnagė Washington

“Dirvos” skaitytojai jau informuoti, kad liepos 10-17 dienomis, Lietuvos atstovo Washington Stasio Lozoraičio pakviesti, čia lankėsi Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas ir Aukščiausios Tarybos valstybės atkūrimo komisijos pirmininkas Gediminas Šerkšnys. Abu Lietuvos pareigūnus kartu su St. Lozoraičiu priėmė ir daugiau negu pusvalandį su jais kalbėjosi Amerikos valstybės sekretorius J. Bakeris. Po to vyko pasimatymai su kitais valstybės departamento pa-

stabdyta ir jam, kaip dabar, reikėjo pertraukos. Lietuvoje, panašiai kaip dabar, buvo išrinktas seimas, tačiau renkami nebuvo atskiri asmenys, bet partijų sąrašai. Tokiu būdu dėl ko nors su-

(Nukelta į 2 psl.)

reigūnais, nacionalinio saugumo tarybos atstovu ir kai kuriais JAV Kongreso nariais. Šis susitikimas buvo ytin svarbus, kai svarstomas įstatymo projektas dėl 10 milijonų dolerių humanitarinės pagalbos Lietuvai.

Svečių apsilankymo proga St. Lozoraitis liepos 12 d. vakare į Lietuvos pasiuntinybės rūmus pakvietė apie šimtą amerikiečių ir lietuvių susipažinimo pobūviui. Ministras Saudargas, sužavėtas Lietuvos pasiuntinybės rūmų Washington, senove ir kartu savotišku didingumu, savo viešam žodyje pareiškė, kad įžengęs į šiuos rūmus jis pasijuto kaip grįžęs į vaikystės pasaką... “Bet aš įžengiau į tikrą realią pasaką, gyvenančią”, sakė ministras, pastebėdamas: “reikia, kad Lietuvos idėja yra tikra, turinti materialias formas. O jos nuostabios: kai gali praus-tis kažkokiam senoviškam praustuve, kai žinai, kad namas toks tvirtas, gal šimtmetis, ir čia pat dirbti prie moderniško kompiuterio... Mums tai yra milžiniška pamoka-paskata Lietuvą statyti visiems kartu, nesivadovaujant jokiais svetimais pavyzdžiais. Visi mes dabar bendromis jėgomis statysime pagal šią modelį-pavyzdį, kuriame dabar esame...”, kalbėjo ministras Saudargas Lietuvos pasiuntinybės rūmuose.

Už poros dienų St. Lozoraičio iniciatyva buvo suruoštas susipažinimas su Š. Amerikos žemyne reziduojančiais Lietuvos konsalais. Į šį susipažinimą – pasitarimą atvyko Lietuvos gen. konsulas New Yorke Anicetas Simutis, gen. garbės konsulas Chicagoje Vaclovas Kleiza ir gen. garbės konsulas Toronte Haris Lapas. Tenka

pastebėti, kad šie asmenys pas-kirti užsienyje nuo prieškarinių laikų veikiančios Lietuvos tarnybos, kurios integravimas į dabar atkuriamą Lietuvos Respublikos diplomatinę tarnybą dar nepradėtas.

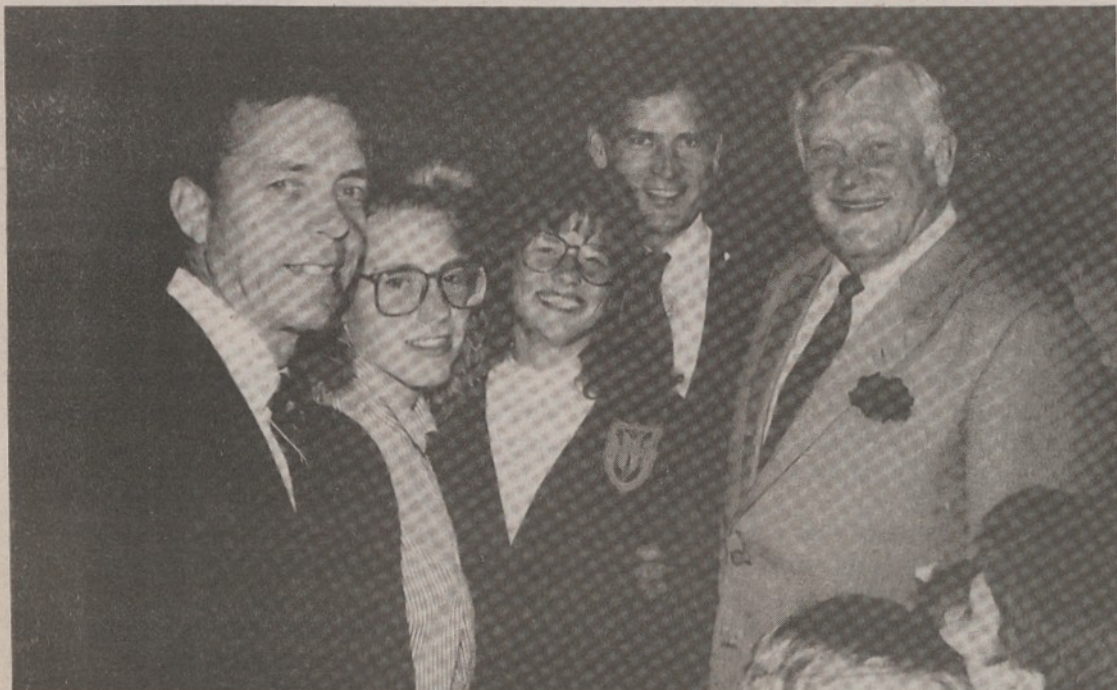
Po kelias valandas trukusio pasitarimo paaiškėjo, kad Lietuvos pasiuntinybė jau yra išdavusi iki 7,000 Lietuvos pasų, pasus taip pat išduoda ir Lietuvos konsulatas New Yorke. Gen. konsulas New Yorke A. Simutis pastebėjo, kad ateityje teks plėsti Lietuvos konsulatų darbą.

Liepos 14-15 savaitgalio metu į Lietuvos pasiuntinybę Washington, Lietuvos atstovo pakviesti, taip pat suvažiavo ir čia posėdžiavo Pasaulio, Kanados ir JAV Lietuvių Bendruomenių valdybų nariai. Aptarę opiusius reikalus, jie turėjo progos susipažinti bei pasikalbėti ir su ministru A. Saudargu bei deputatu G. Šerkšniu.

Pasak Amerikos Balso pranešimo, Jungtinėse Valstijose ministras Saudargas išbuvo savaitę. Tačiau jo kelionė liko amerikiečių masinės informacijos priemonių nepastebėta. Nei Washington, nei New Yorke spaudoje net nebuvo pranešta, kad jie atvyksta, kokie jo uždaviniai, kokie rezultatai... O visgi ministras Saudargas atliko naudingus uždavinius Amerikoje, ir faktas, kad į pasimatymą su valstybės sekretoriumi jį lydėjo Washingtono pripažintas Lietuvos atstovas, gal būtų parodo, jog esama tam tikro de facto pripažinimo ir naujai Lietuvos vyriausybei...

Tikime, kad su šiuo komentaru sutinka ir nemaža dalis “Dirvos” skaitytojų.

R.

Lietuvos vyriausybės vicepremieras Algirdas Brazauskas ir Grandinėlės jaunimas Ansamblių vakaro programoje Kalnų parke, Vilniuje 1990 metų liepos 6 dienos vakare. Iš kairės: Gintautas Valaitis, Kristina Valaitytė, Colleen Gamber, Romas Strimaitis ir a. Brazauskas.

SAVAITINĖ POLITIKOS Apžvalga

Pabaltiečiai nori pirmiausia nepriklausomybės. - Tik ją gavę, jie sutinka derėtis dėl glaudesnių santykių su Sovietija.

- Ūkinių persitvarkymo sunkumai Lenkijoje.

Reuteris pranešė iš Maskvos, kad Pabaltės valstybių prezidentai pereiną savaitgalį Jarmalos kurorte prie Rygos sutarė nedalyvauti pasitarimuose dėl naujos Sovietijos santvarkos, kurios projektą Maskva žada patiekti gruodžio mėn. Trys prezidentai nutarė, kad jų valstybių santykiai su Sovietija turi išplaukti iš sutarčių sudarytų dar prieš 1940 m. jų įtraukimą į Sovietiją. 1920 m. Sovietija – tada dar Rusijos federalinė Respublika – pripažino Pabaltės valstybių visišką nepriklausomybę. Vėliau tai buvo dar sutvirtinta nepuolimo paktais. Nepriklausomybės pripažinimas esanti būtina sąlyga deryboms su SSSR – sakoma bendrame komunikate.

surasti išeities taškai, kurie visus patenkintų. Mums reikia nuspręsti, ką palikti centrui, atsižvelgiant į tai, kad turi būti išspręsta suverenumo problema. Tačiau visi supranta, kad jeigu centras bus išgveręs, tada žlugs sąjunga.

Liepos 19 d, Vilniuje buvo paskelbtas 6 ekonomistų: Eduard Vilko, Vytenio Aleksaičio, Kazimiero Antanavičiaus, Algio Dobrovolskio, Kęstučio Glavecko ir Vyto Navicko ekonominės reformos planas, kuris numato per 4-5 metus perimti visą ūkį iš Sovietijos, Lietuvos respublikos žinion.

Kad iš pradžių ūkinis persitvarkymas bus labai skaudus, parodo Lenkijos pavyzdys, kur nuo š.m. sausio 1 d. pradėta gyventi pagal rinkos dėsnius. Krautuvės pilnos prekių, bet trūksta pirkėjų. Prekybos balansas su užsieniais yra pozityvus. Maisto kainos pakilo vidutiniškai 15 kartų. Gyventojai pagal dabar gaunamas algas ir atlyginimus gali nusipirkti 40 % mažiau gėrybių negu anksčiau. 60 % Lenkijos gyventojų skundžiasi, kad dabar gyvena blogiau negu anksčiau ir tik trečdalis jų tikisi, kad padėtis gerės per ateinančius 3 metus.

REPUBLIKA praneša, kad liepos 12 d. vagys, įlindę pro langą į žinomo badautojo P.

Cidziko kolektyvinio sodo namelį, pavogė nemažai elektroninių gėrybių. Kitą dieną jie grįžę paprovė šunį ir medžiokliniu šautuvu grąšindami privertę P. Cidziką atiduoti 7.500 dolerių, 500 frankų ir 10 tūkstančių rublių. Cidzikas prašęs nuostolių neįtraukti į Vidaus reikalų ministerijos kriminalinių įvykių suvestinę.

Derybos su SSSR...

(Atkelta iš 1 psl.)

sitarti nereikėjo kalbėtis atskirai su šimtu seimo narių, bet daug lengviau galėjo susikalbėti partijų vadai.

Pirmiausiai susitarę estai iš rusų proporcingai išsiderėjo daugiausiai. Mūsų delegaciją sudarė vyriausybė, jos pirmininku paskirdama inž. Toma Norų-Noruševičių. Baigęs technikos mokslus Maskvoje, jis suvaidino nemažą vaidmenį Maskvoje įvedant vandentraukį ir kanalizaciją, vėliau statant tramvajų tinklą ir besirušiant statyti požeminius traukinius. Tais reikalais jis buvo ir užsienyje žinomas ekspertas.

Karui siaučiant jis buvo įtrauktas į lietuvių pabėgėlių savišalpos veiklą. Maskvos savišalpos valdybei delegavus, jis atsiduria ir Amerikoje. Čia, anot 1921 m. Lietuvos Albumo, kaip ir visi kiti lankytojai iš Lietuvos iki šių dienų, Norus "ragino lietuvių pamesti partijų gineus ir imtis pozityingo darbo". Amerikos lietuviai jį pasiuntė į Paryžiaus Taikos konferenciją.

Žodžiu, Norus turėjo nemažą autoritetą. Jo pavaduotoju buvo paskirtas, dar palyginti jaunas, 29 metų visuomenės veikėjas, vėliau diplomatas Petras Klimas. Delegacijos gen. sekr. pareigas ėjo Kazys Bizauskas, kuriam likimas lėmė po 19 metų dalyvauti kitose derybose su Maskva, faktinai ultimatumo priėmimo. Delegacijoj buvo ir Lietuvos ministras be portfelio (be savo ministerijos) žydų reikalams Simonas Rozenbaumas, kuris suvaidino didesnę vaidmenį. Jis asmeniškai susitarė su Rusijos delegacijos vadu Joffe dėl didelės te ritorijos, į pietus ir rytus nuo Vilniaus, pripažinimo Lietuvai. Ji tada buvo valdoma lenkų, kurie dar kariavo su bolševikais ir tiems nebuvo gaila duoti ją lietuviams, o per vėlesnes derybas su lenkais pripažinti ir jiems.

Kaip LIETUVOS korespondentas, delegaciją lydėjo ir rašytojas A. Vienuolis-Žukauskas, Maskvoje dirbęs ir išėjęs mokslus. Jo reportažus, iš 1920 m. liepos mėn. LIETUVOS, šiais metais perspausdino Vilniaus ŠIAURĖS ATĖNAI.

Delegacijoje dalyvavo įvairių valstybės šakų žinovai kariniams reikalams (Konstantinas Kleščinskis vėliau sušaudytas kaip bolševikų šnipas) ir ją lydėjo savi sarbybiniai – du karininkai ir keturi kareiviai.

Derybos, prasidėjusios 1920 m. gegužės 7 d., truko 66 die-

Iš kitos pusės

Feliksas Laurinaitis RESPUBLIKOJE iškėlė valstybės ir Bažnyčios atgimstančioje Lietuvoje santykių klausimą. Jis jau bandęs ta tema rašyti kitiems leidiniams, bet tie atsisakę spausdinti. Girdi:

"Štai kokios demokratijos ir pluralizmo susilaukėme: net komunistų leidiniai bijo klerikalų!"

Nors jų spaudimu Laikinoje Konstitucijoje buvęs panaikintas Bažnyčios atskyrimas nuo valstybės, tačiau sąžinės laisvės principas likęs, ir 31 str. net pabrėžiama: *"valstybinės institucijos, jos mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės"*. Prasižengimą su tuo nuostatu Laurinaitis įžiūri, tarp kitko, Landsbergio bei Prunskienės pasirašyme teologinio akto dėl Lietuvos paaukojimo Kristaus širdžiai, nes – *"... jų teisinė padėtis iš esmės skyrėsi nuo prezidento A. Smetonos, nes tuomet katalikybė buvo valstybinė Lietuvos religija"*.

A pie tai nė žodžio nerasi visose Nepriklausomos Lietuvos Respublikos konstitucijose. Jei tai būtų tiesa, A. Smetona niekad nebūtų prezidentu. Žinia, jis buvo išrinktas pagal 1922 m. konstituciją – kuri prasideda *"Vardan Dievo Visagalo"*, – krikščionių demokratų bloko balsais, tačiau tie naiviai tikėjosi, kad bus grįžta prie senosios tvarkos, lyg perversmas buvo tik vienu rinkimų rezultatų panaikinimas.

Katalikų teises Lietuvoje nustatė ne tik jos Konstitucija, bet ir konkordatas su Vatikanu. Įdomu, kad krikdemai patys valdydami vengė pasirašyti tą jau paruoštą sutartį dėl to, kad ji paliko Vilnių lenkams, o tai galėjo pakenkti per rinkimus. A. Voldemaras ją pasirašė, atimdmas kožį krikdemams, kad naujas režimas yra priešitkybiniai nusistatęs. Pagal tą susitarimą kunigams buvo mokamos algos: vikarui 300 litų, klebonui 500 litų ir t.t. kas mėnesį. Pretekstą tam davė faktas, kad Bažnyčia atlikdavo ir valstybinę funkciją – vedė metrikaciją. Civiliai susituokti galėjai tik Klaipėdos krašte.

Pagal konstitucijas visos religijos turėjo lygias teises. Jas turėjo ir naujai besikuriančios, nors paskutinė konstitucija sąlygavo: *"Jei jų mokslas ir apeigos nepriešingi dorai ir viešajai tvarkai"*. Paskutinė konstitucija apribojo ir Bažnyčios bei jos organizacijų veiklos teises – *"tiek, kiek jų veikla pasireiškia tikybos mokslo skelbimu ir tikiškinėmis apeigomis bei maldomis"*. Jos 32 str. net įsakmiai draudžia tokią veiklą panaudoti tam, kas priešinga konstitucijai ir įstatymams.

Kaip bus toliau? Aukščiausioji Taryba priėmė Katalikų Bažnyčios padėties Lietuvoje restitucijos aktą. Jis deklaruoja, kad –

"Valstybė pripažįsta Bažnyčios teisę vidaus gyvenime tvarkytis savarankiškai, pagal kanonų teisės normas. Lietuvos Respublika kompensuos Bažnyčiai padarytus nuostolius pagal abipusiškai priimtus susitarimus. Valstybė nevaržys bažnytinės religinės švietimo ir auklėjimo veiklos, remis krikščioniškąją kultūrą ugdančias ir labdarą vykdančias Bažnyčios institucijas. Valstybė ir Bažnyčia Lietuvos Respublikoje bendraus pariteto principu. Visa tai bus reglamentuota Lietuvos Respublikos teisiniais aktais." (vm)

nas – iki liepos 12. T. Norus-Naruševičius painformavo apie pasiektą susitarimą, neseniai pradėjusį pasėdžiauti, išrinktą Steigiamąjį seimą, ragindamas sutarti kuo greičiausia ratifikuoti, *"kad neišliktų padėtis greičiau būtų baigta ir kad vėlklau turėtų mēm talka"*. Sutartis buvo ratifikuota 1920 m. rugpiūčio 6 d. ir ratifikacijos dokumentais pasikeista spalio 14 dieną.

Rusija pasižadėjo grąžinti karometu išvežtą turtą ir archyvus atsisakė nuo bet kokių pretenzijų ir pažadėjo 100,000 hektarų miško – kurio taip ir nedavė, – bei 3 milijonus rublių auksu, kuriuos gavome.

Rusijai tada rūpėjo nepriklausoma, bet jiems draugiška Lietuva. Jai patiko ir mūsų kivrėai su lenkais.

Dabar padėtis kitokia. KOLONIALINEI santvarkai atgyvenus, ją reikia pakeisti kita. Kokia – jie patys dar nežino. Tai nemaža kliūtis ir mūsų būsimai delegacijai. Pereiną savaitgalį dėl to buvo tariamasi su latviais ir estais Jarmalos kurorte.

Pasitarime, stebėtojo teismis, dalyvavo ir Jelcinas, kuris žadėjo per mėnesį sudaryti prekybos sutartis su Pabaltės respublikomis. Sutarti su Estija

dėl maisto aprūpinimo nori ir Leningrado miestas, kuris galvoja susigrąžinti seną Petrapiilio vardą.

Savo suverenitetą paskelbė ir Batarusijos respublika. Tokių dabar jau yra septynios!

OPPORTUNITY FOR RN'S / LPN'S

Exciting things are happening here at the Villa. New employee bonus incentive program plus much more. We are looking full time 11/7 RN who is able to work the unit & work as relief supervisor. Position also available for a full or part time 11/7 LPN. Come and share the excitement!!!

Join our team of nurses
CONTACT MARYLIN LEWIS DON
VILLA CONVALESCENT DRIVE
TROY, OHIO 45373
(513)-335-7161

(26-29)

OPPORTUNITY FOR REGISTERED NURSES

115 Bed Five Star QUIP Facility
Located in lovely rural Southern Illinois
Dedicated to providing Quality Resident Care

For Full Time All Shifts.
Wages and Benefits are Competitive & Experience Valued.
Apply Call or Write to:
Carl Eilbes, C.E.O.
MARIA CARE
350 West South 1st
Red Bud, IL 62278
618-282-3891

(29-30)

1990 metų kelionės į Lietuvą

Išvykstama iš Bostono, Chicagos ir New Yorko
12-15 dienų kelionė, Lietuvoje išbūnant 8-11 dienų

LIETUVA ir SUOMIJA – 14 dienų kelionė.
11 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje. Finnair linija.
Kelionė #913 rugsėjo 13-26:
\$2,209.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$2,409.00 iš Chicagos.

LIETUVA ir ČEKOSLOVAKIJA – 15 dienų kelionė.
11 naktų Vilniuje, 2 naktys Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #105 spalio 1-15:
\$2,159.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$2,359.00 iš Chicagos.

LIETUVA ir ČEKOSLOVAKIJA – 12 dienų kelionė.
9 naktys Vilniuje, 1 naktis Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #106 lapkričio 5-16:
\$1,699.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,899.00 iš Chicagos.

ŠV. KALĖDOS ir NAUJIEJI METAI LIETUVOJE
15 dienų kelionė. 12 naktų Vilniuje, 1 naktis Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #1225 gruodžio 21-sausio 4, 1991:
\$1,799.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,999.00 iš Chicagos.

NAUJIEJI METAI LIETUVOJE – 15 dienų kelionė.
12 naktų Vilniuje, 1 naktis Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #1280 gruodžio 29-sausio 11, 1991:
\$1,799.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,999.00 iš Chicagos.

Smulkesnėms informacijoms ir brošiūrai, kreipkitės į

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newton, MA, 02164
Tel. 617 965 - 8080 Fax 617 332 - 7781

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 16146116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Laiškas iš Lietuvos...

Mielieji,

Atleiskit, kad šis laiškas Jus pasieks po gana ilgokos pauzės. Gyvenam tokiu intensyviu ir sudėtingu laiku, kad net šį laišką rašau jau gerokai po vidurnakčio. Rašyti lengva tur būt tada, kada esi kupinas pergyventų emocijų. Ir visai nesvarbu ar jos būtų teigiamos. Svarbu, kad jos būtų užvaldžiusios Tavo protą ir Tavo dvasią. Labai buvau įjaudinta po reportažų iš JAV apie Bušo ir Gorbačiovo susitikimą. Visai kiti jausmai užvaldė birželio 14, kada minios lietuvių plūstėrėjo į Katedros aikštę. Bet ir vėl... ranka siekusi plunksnaočio, taip ir nusviro. Kodėl? Tur būt atėjo tokia būsena, kada esame taip įelektrinti politikos, kad raštu jau sunku išsakyti savo mintis, jausmus.

Nutilo šarvuočių gausmas Vilniaus gatvėse, virš galvų nebegirdėti malūnsparnių ūžimo. Karinis spaudimas nedavė laukto rezultato. Todėl kaimyno iš rytų metodai darėsi vis rafinuotesni ir žymiai skaudesni. Ekonominė blokada atlieka praeigingą darbą. Jos žiaurių pasekmių akivaizdžiai dar nematyti, tačiau jeigu jinau užsitęs kiek ilgiau, tai Lietuvos ekonomika gali būti visiškai sugriauta.

Jau įpratome su talonais rankose bėgioti po parduotuves. Už juos nusiperkame druskos, miltų, cukraus, muilo. Nieko baisaus, juk mes visą laiką gyvenome eilių karalystėje. Jau įpratome žingsniuoti savom kojom. Taipgi nieko tragiško. Oras tapo švaresnis, mašinos ramiai ilsisi ir nereikia pergyventi dėl jų nuolatinių gedimų. Suvoikiame ir įprasminame savyje mintį, kad reikia gyventi ytin taupiai nes Lietuva yra dvigubos blokados žiede: blokuojami iš rytų ir iš vakarų, neturime galimybių užmegzti prekybinių ryšių. Žodžiu, esame lyg tas kalinys kalėjime, kuris pareiškia, jog jis nekaltas ir turi teisę į laisvę. Tačiau už tokias eretiškas mintis šis drąsus kalinys patalpinamas į karcerį.

Jau praėjo daugiau nei šimtas dienų nuo nepriklausomybės akto paskelbimo. Ir nebijome nei tankų, nei kariškių, nei ekonominių buitinių sunkumų. Tiesa, nerimavome tada, nerimaujame šiandieną. Ir didžiausia nerimo priežastis yra, buvo ir bus netikrumo jausmas. Juk

mes nežinome kas laukia mūsų tautos, mūsų artimųjų, mūsų pačių. Lietuvai smarkiai nepasisekė su kaimynais. O rytinė imperija braška, traška ir tikrai anksčiau ar vėliau subyrės. Tik tas griuvimas gali būti be galo skausmingas ne tik jai pačiai, bet ir mažoms Baltijos tautoms, o gal net ir visam pasauliui. Juk kai suvoki, kad šioje paskutinėje imperijoje tiek ginklų, tai nustoji stebėjysis, kodėl didžiųjų valstybių vadovai taip delikčiai elgiasi su Gorbačiovu. Tik pakankamai stebino amerikiečių naivumas, kada savo interviu, jie reikė norą melstis už šį žmogų. Vargu ar jie puoselėtų šias mintis, nors nedidelę laiko atkarpėlę, pagyvenę šio žmogaus vadovaujamoje valstybėje.

Šiandien mes nieko nesitikime nei iš Vakarų, nei iš Rytų. Ir išsilaikysime, išgyvensime, ir laisvi tapsime, jei to verti patys būsim. Paskutinę savaitę virš Lietuvos pakibo dar viena idėja, kuri vadinama "moratoriumas". Mano supratimu, reikia pasinaudoti šia galimybe. Mano vyras, atvirkščiai, mano, kad tai gali tapti eiline klaida, nes juk derybų partneris niekada nepasizymėjo padorumu ir jo moralė, jūrininkų terminu, visada buvo žemiau vater linijos. Ir tik, tur būt, galima būtų skelbti moratoriumą, jeigu būtų tam tikros išlygos: tai ir tarptautiniai arbitrai, ir ekonominės blokados nutraukimas, tai ir leidimas panaudoti Klaipėdos uostą bei Lenkijos pasienį ekonominių ryšių realizavimui. O šiaip Lietuvoje, kaip ir mūsų šeimoje, nuomonės labai skirtingos. Nuomonių įvairovė reikalinga, bet ko labiausiai trūksta Lietuvoje dabar – tai vienybės... Vieni galvą guldo už LKP ir puola Landsbergį, kiti nepasitiki nei parlamentu, nei vyriausybe, tretį beatodairiškai gina parlamentarus. Tas nepasitikėjimo jausmas, tas netikrumo jausmas, šiandieną kiekvieno lietuvių širdyje. Tačiau tai nereikia, kad mes savo žygio į laisvę atsisakysime. Nors politinis nuovargis apima vis dažniau dvasiškai stiprių žmonių tautoje daug ir jie, reikia tikėtis, sugebės vesti visus paskui save.

Šio laiško eilutėse gal Jūs irgi išvelgsite politinį nuovargį, nes politika yra politika, o gyvenimas eina savo vaga ir jos vingiuose taip pasigendame bendražmogiškų vertybių.

J.C.

SUSITIKIMAS SU ALGIRDU BRAZAUSKU

Juozas Žygas

Pranešimas ir spaudos konferencija įvyko Lemonte, Lietuvių centre liepos 21 d. vakare. Kadangi dalyvavo ir amerikiečiai spaudos atstovai, tad buvo žadėta pradėti punktualiai. Tačiau vistik atidarymas prasidėjo 15 min. pavėluotai. Dalyvavo: lenkiško dienraščio "Polska zgodna" (nežinau, ar teisingai užsirašiau), lenkiškos radijo ir televizijos stoties, Chicago Tribune ir daugiau atstovų, kurie tačiau neprisistatė.

Į salę įėjo Alg. Brazauskas ir kartu su juo atvykęs dr. R. Rajackas, ekonomistas, viceprezidentas Lietuvos Mokslų Akademijos. Juos atlydėjo Jurgis Lendraitis, Lithuanian Hotline, Vytautas Valatkaitis ir Arvydas Paulikas (vertėjas). Svečiai buvo pagerbti atsistojimu. Pranešimą atidarė Jurgis Lendraitis. Vicepremjera pristatė Vyt. Valatkaitis ir papasakojo, kad su Alg. Brazausku jam teko susipažinti 1988 m., kuomet Vilniuje ir Kaune beveik po 50 m. vėl suplėšesavo lietuviškos vėliavos. Kalbėtojo žodžiais, Brazausko nuopelnai yra dideli, be jo daug ko nebūtų, kas šiandien yra Lietuvoje (čia paminėsiu, kad visos kalbos po poros sakinių buvo verčiamos į anglų kalbą). Alg. Brazauskas kreipėsi į susirinkusius, kurių gal buvo netoli trijų šimtų: – "Mieeli tautiečiai ir svečiai. Buvo daug diskutuota ir sunku buvo parengti kovo 11-tos dienos deklaraciją. Tačiau tie sunkumai kartoja ir dabar. Kadangi Lietuva buvo pirmoji, kuri tokį žingsnį žengė, tad ir teko jai pajusti visą centro svorį. Nebuvo tikima, kad centras (Maskva) imtųsi kraštutinių veiksmų, tačiau ėmėsi."

Po 72 dienas vykusios blokados, susitikime Maskvoje su jos pareigūnais buvo jiems pasakyta, kad blokada nedavė jų laukty politinių rezultatų. Atrodo, jie tikėjosi, kad gyvenantieji svetimtaučiai (ir atvykėliai) suks neramumus, tačiau to neįvyko. Įvedus energijos suvaržymą Lietuva išsilaikė ir nesugriuvo. Tačiau ji brangiai kainavo. Skaičiuojama, kad nepagaminta gaminių už pusę milijardo ir Lietuvos iždas neteko 150 milijonų. Buvo jaučiama, kad nei Lietuvos žmonės, nei pasaulio opinija nebuvo palanki ilgai užsitęsusi blokada (atsimename, kad pagal Busho pasakymus, atrodė, kad lietuviai yra kalti) tad reikėjo pradėti tartis.

Pradėjus kalbėtis, Maskva pradėjo skaičiuoti, kiek milijardų Lietuva jiems skolinga. Žinoma, lietuviai nenusileido irgi pradėjo sąskaitas rašyti. Labai rimtas ir opus klausimas, tai Raudonosios armijos buvimas Lietuvoje ir taip pat mūsų rytinės sienos. Sako, – "savo ausimis negalėjau patikėti, kuomet kovo 5 d. Gorbačiovas pareiškė teritorinius reikalavimus".

Ekonominis klausimas yra sunkus, kadangi Maskva reikalauja, kad būtų mokama kieta valiuta už gaunamas žaliavas: naftą, dujas, plieną, spalvotus metalus ir kitką. Situacija yra

bloga, kadangi Lietuvos žemės ūkio gaminiai pasaulinėje rinkoje gaunami žemesnėmis kainomis (?), o gaunamas žaliavas Lietuva gauna žemesnėmis – negu pasaulinės rinkos kainos (išeitu, kad reikėtų džiaugtis Maskvos "malonėmis" ir nuo jos nenutolti J.Ž.). Tuo ir baigė savo pranešimą.

Prasidėjo klausimai. Kadangi oficialiai vyko spaudos konferencija, tad pirmenybė teko spaudai. Pirmiausiai klausimą kėlė "Polska zgodna" atstovė. Jos klausimas buvo: – "Ar galimas konfliktas su lenkų tautine mažuma?" Atsakymas buvo, kad lenkams ir kitoms mažumos leidžiama kultūrinė veikla, yra jų spauda ir mokyklos. Tačiau atskiri rajonai negali paskelbti autonomijos ir vyriausybė mano, kad Lietuvoje valstybinė kalba yra lietuvių. Toliau žodį gavo šiaš eilutės rašantysis. Tad pradėjau šiais žodžiais: – "Pasiklausius mūsų gerbiamo svečio kalbos, kuri nuskambėjo liūdnoka gaida, atrodo, kad Lietuva negalės ir per šimtą metų iš sovietinės terbos išlysti. Mano klausimas būtų: pereinamais metais Lietuva gavo 13,200,000 tonų naftos. Koks procentas tos naftos liko Lietuvoje? Žinome, kad iš Mažeikių yra aprūpinamos kitos respublikos ir parduodama užsienį už kietą valiutą. Ar gauna Lietuva iš to pelną, ar jai lieka tik tarša? Į klausimą davė tokį atsakymą: – "Iš jūsų minėto kiekio, Lietuva sunaudoja 7,500,000 tonų, o iš gauto pelno 80% lieka Lietuvoje". Rašantysis pasakė, kad gautuoju atsakymu netiki. Nebent yra įmonės, kurios naudoja naftą ir kurių produkcija vėl Maskva naudoja si.

Rašydamas pasitikrinau ekonominius duomenis. Po ranka neturiu vėliausių duomenų (reikalui esant galėčiau gauti). Turiu Chruščiovo eros paskutiniųjų metų, tuomet buvo sovietinės ekonomijos žydėjimas, o SSSR naftos gaunamas kiekis buvo toks, kad teko kiekvienam gyventojui apie 0.8 tonos. Iš to naftos kiekio sukosi visa karinė mašina ir buvo dideli kiekiai eksportuojami, kad už dolerius galėtų nusipirkti javų duonai. Dabar produkcijos skaičiai gal yra kiek pasikeitę, bet nežymiai, kadangi po to atėjo ir jų keikiama Brežnevo "stagnacijos" era. O ir prie Gorbačiovo gamyba ir ekonominis gyvenimas dar vis smunka. Tad pasak A. Brazausko, kad Lietuvoje yra sunaudojama aluvos apie 2 tonas gyventojui – skamba lyg pasakėlė. Neturint nei tankų, nei karo aviacijos ar laivyno, o ir prekybos bei žvejybos laivynai, kurie priregistruoti Klaipėdoje ir plaukioja su lietuviškais vardais – faktinai priklauso Leningrado laivyno bazėms ir pelnas eina Maskvai. Tad kokių būdu aluvos sunaudojime Lietuva galėtų beveik pasaulyje pirmauti?

Užbaigti noriu su bendru šio susitikimo išpūdžiu. Algirdą Brazauską besiklausant ir stebint jo laikyseną, ypač atsakant į klausimus, susidarė išpū-

dis, kad galima su juo nesutikti, bet negalima jo nemėgti. Yra žmogus, kuris palieka gerą išpūdį. Po oficialios dalies vyko vaisės ir pasikalbėjimai. Į šį susitikimą įėjimas buvo 25 dol. ir "Vaisės" buvo labai kuklios, bet neteko girdėti nusiskundimų nes visi žinojo, kad pelnas eina geram tikslui – "Mercy Lift". Ši jaunesnių profesionalų sukurta organizacija atlieka didelį darbą. Jie nesitenkina vien aukomis iš lietuvių, bet veikia amerikietiškais metodais. Tokiu būdu vien iš Bienvenue Laboratorijos gavo vaistų 310,000 dol. sumai.

ALG. BRAZAUSKAS WASHINGTONĖ

Vliko Elta praneša, kad Algirdas Brazauskas, Lietuvos vyriausybės vicepremjeras ir Lietuvos komunistų partijos Gen. Sekretorius, liepos 25 d. atvykęs į Washingtoną turėjo susitikimą su Vliko valdybos ir tarybos nariais, dalyvaujanti ir pirm. dr. K. Bobeliui.

Vėliau, lydimas dr. K. Bobelio, aplankė JAV veteranų sekretorių Edward Derwinski. Vizitas užtruko pusantros valandos.

A. Brazauskas taip pat susitiko su Lietuvos atstovu S. Lozoraičiu.

Pasikalbėjime su Viko valdybos nariais ir Lietuvos atstovu S. Lozoraičiu, anot Eltos, buvo iškeltas klausimas apie p. Brazausko vadovaujamą, nuo Maskvos atsiskyrusios komunistų partijos vaidmenį Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo darbe. A. Brazauskas pasmerkė p. Burokevičiaus vadovaujamą Lietuvos komunistų partiją – jis pavadino juos "naktiniais burokėliais". Jie sudarą sunkumų Lietuvos laisvės byloje. A. Brazausko vadovaujama Lietuvos komunistų partija nedalyvavo Maskvoje vykusiame Sovietų Sąjungos komunistų partijos kongrese. Jie save laiko tautiniai nusistačiusiais komunistais, kurie kovoja už pilną Lietuvos nepriklausomybę, nepriklauso Maskvos diktatui ir pripažįsta demokratine – daugpartinę sistemą.

Jis minėjo, kad vedąs derybas su vokiečių socialdemokratais ir jų lyderiu Willy Brandt, dėl eventualaus įsijungimo į socialdemokratų internacionalą.

A. Brazauskas pabrėžė, kad dauguma atsiektų laimėjimų, einant į Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą, kaip tik buvo įvykdyta jo vadovavimo metu, – pvz. grąžinimas Lietuvos vėliavos, himno, lietuvių kalbos – kaip pagrindinė kalba, katedros, "Sąjūdžio" įkūrimas ir t.t.

TOOL & DIE DESIGN ENGINEER

A well known Cleveland metal stamping company has an immediate opportunity for an experienced Tool & Die Design Engineer. Press sizes range from 100 to 800 ton with single operation and progressive dies. CAD capability a plus.

Send resume to Engineering manager

BETTER MANUFACTURING CORP.
16000 COMMERCE PARK DR.
CLEVELAND, OHIO 44142

(29-32)

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• Tarp Lietuvos parlamentui ir vyriausybei vadovaujančių asmenų jaučiama trintis dėl derybų su Sovietų Sąjunga pradžios. Liepos 24 d., lyg susitarę – A. Brazauskas iš Chicagos, o K. Prunskienė iš Vilniaus – kalbėjo, kad derybas reikia tuoj pradėti. O Bronius Kuzmickas, Aukščiausios Tarybos posėdyje aiškino, kad be gero pasiruošimo derybų nereikia pradėti. Boris Jeltsin, liepos 27 d. būdamas Rygoje, jo garbei suruoštuose pietuose kalbėjo, kad Rusijos respublika nori pirmiausia sutartis pasirašyti su Lietuva, Latvija ir Estija, o tik po to su kitomis respublikomis.

Posėdžiui Jurmaloje susirinkę, visi trys Baltijos respublikų prezidentai atskirai tarėsi su B. Jeltsinu, dalyvaujančiu jame stebėtojo teisėmis.

• Stojamieji egzaminai į Lietuvos aukštąsias mokyklas eina į pabaigą. Šiomet į Vilniaus universiteto įvairius fakultetus bus priimta 2,500 studentų. Kandidatų labai daug į technikos mokslų ir medicinos fakultetus. Daug norinčių studijuoti anglų ir vokiečių kalbas ir labai mažai rusų kalbą.

• Pabaltijo kraštai, artimai bendradarbiaudami, pripažįsta vieni kitų pašto ženklus. Tuo tarpu Sovietų Sąjunga tesilaiko tik savo paties rusų kalba atspaustais ženklais ir kitų nenori pripažinti.

• Praėjusiam šimtmety Norvegijoje statytas burlaivis, dabar priklausantis Norvegijos laivų muziejui, pagerbė Lietuvą, atplaukdamas į Klaipėdos uostą. Jį sutinkant buvo pasikeista Lietuvos lino rankšluosčiais ir Norvegijos silkų statinaite.

• Nors ir priešinantis, bet Sovietų Sąjunga vistiek tebevykdo naujokų, sulaukusių 18 metų, šaukimą į sovietinę kariuomenę. Tokie šaukimai Baltijos respublikose vykdomi du kartus į metus – balandžio ir liepos mėnesiais. Dabar jau pasibaigęs antrasis šaukimas. Iš pašauktų 5,880 naujokų, 60% neatsiliepė. Kai kuriose apylinkėse šaukimui net labai priešintasi. Kauno rajone atsiliepė 6, o Šilutės rajone tik vienas. Kaimuose gyvenantys naujokai atsiliepė kiek daugiau negu miestuose – gal dėl to, kad po kaimus važinėjo šaukimo komisijos nariai ir visaip grąšino su nestojančiais susidoroti. Šiuo metu sovietinėje kariuomenėje dar tarnauja 38,000 mūsų jaunimo.

• Atidarius Lazdijų kelią ir muitinę į Lenkiją – iš Lenkijos, pro ten automobiliais ir sunkvežimiais susisiekimas palengvėjo beveik su visa Europa. Jau anksčiau, prieš blokadą, per parą pravažiudavo po 900 mašinų. Blokados metu tas skaičius buvo sumažėjęs iki 100. Manoma, kad tuoj reikės tą pravažiavimo punktą gerokai padidinti, ypač kad padidėjo ir kontrabanda, vežant dideles sumas neregistruotų pinigų, įvairių meno vertybių, retų gaminių, net ir maisto produktų.

• Liepos 26 d. Maskvoje susitiko Lietuvos ir Sovietijos atstovai, aiškinti kai kuriuos būsimų derybų klausimus. Lietuvai rūpi Kalvarijoje atidaryti antrą pereinamąjį punktą į Lenkiją. Taip pat svarbu, kad galėtų atidaryti atstovavimo biurus kitose valstybėse ir tų valstybių – Lietuvoje. Tokie biurai iš dalies atstotų konsulatų, kokių Lietuva dabar dar negali turėti.

• Suomijos konsulė Leningrade buvojo tris dienas Lietuvoje ir pagal atsivežtą planą, kurį greičiausia paruošė Suomijos vyriausybė, įvairiose įstaigose rinkosi žinias, kaip Lietuva ateityje ruošiasi tvarkytis su Sovietų Sąjunga.

• Mus pasiekia nelinksmos žinios, kad Lietuvoje prie krautuvų žmonių eilės nemažėja, o didėja. Ypač skundžiasi tie, kurie darbovietėse baigę dienos darbą skuba stoti į eilę ir bestovėdami išgirsta: šiandien prekių nebeturime, ateikite rytoj...

• Iš Šveicarijos ir Belgijos naujai gauta labai reikalingų vaistų siuntos. Viena siunta iš Belgijos, kiek anksčiau siųsta, dėl neišaiškintų priežasčių nebuvo praleista, bet pateko į Punksko lietuvių rankas. Dori punkskiečiai rado galimybių tą siuntą vistiek į Lietuvą pristatyti.

• Sovietijoje, Stalino erai pasibaigus, prasidėjo vėliau buvusių diktatorių tikresnis vertinimas ir iš aikščių tuoj pradėjo dingti paties Stalino ir Brežnevo paminklai, pakeistos jų vardais pavadintos vietovės, dingo sukomunistinti vardai kolūkiams, miestams, mokykloms. Daug kur pasidarė nebesaugu ir komunistų šventajam Leninui. Mūsų Varniuose (rašo ir Clevelando dienraštis The Plain Dealer) buvo negražiai išpaisytas Leninas, o prieš tai, švenčiant Lietuvos gedulo ir Vilties dieną Kaune, buvo nuversta F. Dzeržinskio ir V. Kapsuko paminklai. Po tokių veiksmų atsirado siūlymų, kad komunistinius paminklus pradėtų tvarkyti apylinkių vadovybės, juos suvežant į tam paskirtas muziejines vietas. Ešą, lietuvių tautai jų nereikia, o jų vertimas tik erzina ir santykius tempia su Lietuvoje dar esančiomis okupacinėmis jėgomis.

• Lietuvos savistovė komunistų partija rengiasi pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su Lenkijos socialdemokratų partija, kuri daugiausia susiorganizavusi iš valstiečių partijos atlaikų ir kitų, nuo komunizmo tostančių, bet į solidarumą netelpančių veikėjų.

• Iki šiol dar neveikia keturi cukraus fabrikai, Kauno

Kas yra Lietuva Business Group International

Pokalbis su grupės steigėju Linu G. Liubinsku

– Jaunų profesionalų būrys Chicagoje susibūrė į naują organizaciją – Lietuvą Business Group International. Tai aktyvi grupė profesionalų pasiryžusių savo talentais dalintis su atgimtančia Lietuva. Steigėjas Linas Liubinskas mielai sutiko su Dirvos skaitytojais pasidalinti keilomis mintimis apie šią grupę.

– Kaip Jums kilo idėja įsteigti "Lietuva Business Group International"?

– Mintis sukurti LBGi kilo po ilgo dvejų metų. Nuo jaunystės buvau aktyviai įsitraukęs į įvairių lietuviškų organizacijų veiklą, bet po to dėl šeimyninių, darbo ir kitų aplinkybių ir išsiskyrimas su daugeliu draugų lietuvių notolau nuo lietuviškos veiklos. Tačiau per visą tą atitrūkimo laikotarpį jaučiau stiprų norą vėl sugrįžti į lietuvišką gyvenimą, bet jau tokiam lygyje, kuris nesikirstų su mano tarnybiniiais reikalais. Būdamas biznio žmogumi aš norėjau išnaudoti savo išsimokslinimą, įaudžius ir patyrimą taip, kad būtų naudingi ir man ir Lietuvai. Norėjosi tikro ir ilgalaikio prisidėjimo. Su tokiu atgijusiu entuziazmu aš sutikau Santa Monikoje Dr. Algį Avizienį, kuris yra vyresnysis profesorius kompiuterių mokslo UCLA. Jis taip pat yra vienas iš Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto steigėjų ir Lietuvių Pasaulio Centro Kultūrai, Mokslui ir Švietimui vystyti. Aptarus su juo kai kurias idėjas tapo aišku, kad Lietuvoje reikia mano žinių ir pagalbos. Taip aš nusprendžiau suformuoti grupę jaunesnių biznierių iš viso pasaulio padėti Lietuvai siekti ekonominės nepriklausomybės ir pažangos. Jaunesnioji lietuvių karta Amerikoje yra labai gerai išsimokslinusi, profesionali, įvairi, turinti pakankamai žinių ir entuziasminga mūsų visuomenės grupė, iki šiol ignoruota dėl mūsų amžiaus. Priedo šie lietuviai daugumoje irgi yra nutolę lietuviško gyvenimo ir nežino kuo galėtų prisidėti prie Lietuvos realiai. Ką Tarptautinė Prekybos Grupė-LIETUVA gali padaryti, tai pasiūlyti jauniems lietuviams profesionalams galimybę išplėsti savo horizontus, tarti savo žodį, dirbti kartu su kitais turinčiais tokius pat interesus per mūsų pasaulinį tinklą.

– Kokie pagrindiniai šios grupės planai ir siekiai?

– Ši grupė turi kelias užduotis. Pirmą paruošti (ne tik

išmokinti) lietuvius veikliai iniciatyviai pritaikomai vietinėse nuosavybėse ir tarptautiniuose prekybos srityse. Norėtume pakilti virš vadovėlio ir teorijų neišsėmiančių iš paprasčiausio dasdieninio vadovavimo. Ši programa apima svečių paskaitas universitetuose, seminarus, simpoziumus ir mažas grupes užsiėmimams. Kita užduotis būtų pradėti dialogą su panašiai galvojančiais lietuvių Lietuvoje. Mūsų tikslas turėti narių visame pasaulyje įskaitant ir Lietuvą. Tokiu dialogu mes įgalinsime kitus geriau suprasti vidaus ekonomines ir politines sistemas tuo pačiu išnaudojant potencialias biznio galimybes. Sieksime taipogi tarpininkauti tarptautinėms korporacijoms siekiant pritraukti į Lietuvą pramoninį ir techninį investavimą bei jungtines įmones. Kai kurie nariai turi vertingo patyrimo organizuojant tarptautines įmones, įskaitant SSSR ir Varšuvos pakto šalis. Priedo daugumas narių yra susiję su pirmąja technologija, kuri ne tik gali padėti derinant su įvairiomis korporacijomis, bet ir pakelti Lietuvos techninę bazę. Žinoma, mes suprantame jeigu Lietuvoje politinė padėtis nesistabilizuos ne daug korporacijų rizikuos investuoti.

– Su koku entuziazmu į šią veiklą atsineša kiti ir kodėl?

– Šios organizacijos žavumas yra tame, kad kiekvienas dalyvis turi savo mintis ir tikslus, o dėka LBGi forumo šios idėjos tampa žinomomis. Visi atrodo labai entuziastiški dėl grupės galimybių. Kiekvieno dalyvio asmeninės susidomėjimo priežastys gal niekada nebus žinomos, ir tą žinoti vargu ar reikia. Svarbu, kad kiekvienas narys turi galimybę pilnai dalyvauti ir prisidėti.

– Koks pagrindinis šios grupės uždavinys dabar?

– Dviejuose pagrindiniuose susirinkimuose buvo aptartos dvi pagrindinės temos: LBGi struktūra. Nes ši grupė bus įtraukta į ne pelno siekiantį apmokymą ir biznį. Tą darbą atlieka keletas advokatų ir atsakovų (accountants). Kita tema lietuvių LBGi kryptį ir specializaciją. Buvo nuspręsta, kad pagrindinis dėmesys šiuo metu bus užpildytas informacijos kuriai labai trūksta apie Lietuvą, liečiančios jos žmones, ūkį, pramonę ir ekonomiką. Šiuo metu ši informacija yra išbarstyta ir

dažnai netiksli. LBGi tikslas surinkti ir klasifikuoti šią informaciją iš įvairių šaltinių. Vėliau ją bus galima perduoti besidominčioms firmoms prumeratos pagrindu.

– Ar organizacija struktūriniai jau susitvarkiusi?

– Dabar LBGi bando sudaryti regioninę struktūrą JAV-bėse. Kiekviena regioninė grupė dirbs vėliau tuo pagrindu.

– Su kuo grupė palaikys ryšius Lietuvoje?

– Šiuo metu LBGi turi ryšį su panašiom grupėmis Lietuvoje, bet dar nėra susikristalizavę ryšiai. Šiaip turime gerus ryšius Lietuvoje su Vytauto Didžiojo Universitetu ir Lietuvių Pasaulio Centru Kultūrai, Mokslui ir Švietimui Vystyti. Puikūs ryšiai su ministerijom ir įvairiom bendrovėm.

Ingrida Bublienė

LOS ANGELES

• AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS Los Angeles skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko liepos 8 d. Tautiniuose Namuose.

Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkė Rūta Sakienė, pakviesdama susirinkimui vadovauti Antaną Mažeiką ir sekretoriauti Petrą Maželį.

Susirinkimo pirmininkas Antanas Mažeika pasveikino naująją ALT S-gos centro valdybą, sudarytą Los Angelėje, – tai dr. Švarcą, Rūtą Sakienę, Ramūną Buženą, Karolį Milkovaitį ir Joną Petronį. Pasveikintas ir naujas skyriaus narys solistas Antanas Pavasaris. Po to buvo išklausyti pirmininko, išdininko, rev. komisijos pranešimai.

Naujamajam skyriaus valdybai pakviesti kandidatai: Liucija Mažeikienė, Irena ir Ramūnas Buženai, Juozas Raibys ir Antanas Pavasaris.

Vienbalsiu pritarimu valdyba buvo patvirtinta, valdybos skyriaus pirmininkė – Liucija Mažeikienė, revizijos komisija – Janina Čekanauskienė, Vincas Juodvalkis ir Pranas Dovydaitis.

• JONAS PETRONIS, Dirvos 75 metų vėjus pirmininkas Los Angelėje pranešė, kad jau yra surinkta 10,000 dolerių. Didžioji dalis, 3064 dol., buvo gauta iš Tautinių Namų. Kalbėta ir apie Dirvos vėjus balių spalio 6 dieną.

Buvo tartasi, politikuota įvairiais klausimais, liečiančiais Lietuvą, vyriausybės narius, kalbėta ir apie įvykius iševijoje.

Susirinkimui pasibaigus pasivaišinta ir pabendrauta.

RKV

Engineer
WELDER DESIGN ENGINEERS
Fast growing southeastern manufacturer of Special Design Production Welding Machinery needs Mechanical Design Engineer with hands-on experience designing Resistance, Robotic and Automated Arc Welding Machinery. In confidence, call or write Bill Lucas or Tom Snow.
TJ SNOW COMPANY, P.O. BOX 22847, CHATTANOOGA TN. 37422 615-894-6234

kojinių gamybos ir Vilniaus baldų gamybos fabrikai.

• Iš Mažeikių alyvos rafinerijos nusiskundžiama, kad perdirbimui gaunama alyva yra blogesnės rūšies, negu buvo gaunama prieš blokadą.

• Liepos 26 d., dėl dar neišaiškintų priežasčių, įvyko sprogimas skystintų dujų stotyje. Padaryta daug nuostolių. Yra ir sužeistų.

• Šimtas Liublino maldininkų pėsti atkeliavo į Vilnių pasimelsti Aušros Vartų šventovėje.

• Lietuvoje prasidėjo ir automobilių nusovietinimas. Registracijos lentelės bus išduodamos su lietuviškomis raidėmis.

• Šios savaitės pabaigai geresnė žinia Dirvos ir mano geram draugui Vladui Vijeikiui, kuris linksmuose pasakojimuose dažnai mini savo bendrų žygių draugą Florijoną. Iš Plungės pranešta, kad sovietinių pataikūnų nugriautas šv. Florijono paminklas vėl atstatytas ir jis iš naujo pradėjo Plungę saugoti nuo gaisrų.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Vaizdų juosta apie Juozo Bagdono kūrybą

Prie didžiojo New Yorko yra prisiglaudęs Woodhavenas, kuriame gyvena nemažai lietuvių. Tenai dažnai pamatysi ir dailininką Juozą Bagdoną, išeinantį iš savo buto 88-toje gatvėje. Visada jis elegantiškai apsirengęs, su skrybėle, su kaklaraiščiu. Pamažu žingsniuoja gatvę, suka į kokią krautuvę ar į restoraną, kur atsilanko ir kiti jo draugai lietuviai.

Tetis juokauja, pamažu užkandžiauja, rūko cigaretę. Mėgsta nuvysti į anas dienas, kai dar buvo ši jauni ir gyveno Kaune, važinėjo po Europos miestus, kai namuose tapė drobes iš žvejų gyvėms, scenas iš darbų laukuose.

Jo butas trečiajaukšte irgi tvarkingas. Buta panašus į jo kūrinių galeriją. Še sienų sustatyti paveikslai. Ir daug, labai daug. Vienas už kitą spalvingesni, gražesni, idomi. Rodos, kad ugnikalniai veriasi prieš tave, skraido uolos, į akmenys.

Dalis tų paveikslų gražiai surėminti. Jau parengta paroda. Tai daugiausia akvarėlės. Jei dailininkas geroje nuotaikoje, tai, žiūrėk, jis ims ir ištrauks kokią aplanką, kur sudėta daugybė akvarelių, piešinių. Jis tvarko juos.

Jau senokai jam kilo mintis į vaizdajuostę – video juostą sudėti savo būdingiausius paveikslus, nuotraukas, apžvelgti visą turtingą ir didelį gyvenimą. Tie paveikslai gana didelio formato. Kai nori su jais susipažinti, pasidaro sunku, kartais net neįmanoma, nes trūksta vietos. Kai jie bus nufilmuoti, tai jie bus lengviau prieinami. Drauge visa kūryba bus perkelta į vaizdinę juostą.

Tokia vaizdajuostė jau pa-

daryta. Ją sukūrė video specialistas Gerimantas Penikas. Vaizdajuostė turi įrašus, suredaguotą, įkalbėtą aiškinamasis tekstas, palydėtas lietuviška muzika.

Teko šią juostą pamatyti ir pasidžiaugti.

Įvesta nemaža aplinkos. Štai dailininkas vaikšto Woodhaveno gatvėmis. Eina jam būdingu lėtu žingsniu. Pamažu grįžta į savo butą. Praveria duris, ir sužėri paveikslai spalvų spalvom. Jis juos kilnoja, tvarko. Labai įspūdinga scena, – iš karto pamatai, koks didelis ir kūrybingas buvo jo gyvenimas. Kiek daug sukurta!

Gimė jis Žemaitijoje, Anturų Videikių kaime, Plungės valsčiuje, Telšių apskrityje. Parodoma ir bažnytelė, kur jis buvo pakrikštytas. Paskui jau matome Plungės vaizdus, Telšius, nes čia jis lankė gimnaziją. Persikelia į Kauną, į Meno mokyklą.

Prasideda ir jo plati meninė veikla, parodos, jo darbas Lietuvos Dailininkų Sąjungoje. Jo kelionės po užsienį. Lanko Berlyną, Paryžių, Vieną, ir kitus Europos meno centrus.

teina okupacijos, karai. Jis semona pasitraukia į Vokietiją, kurį laiką gyvena Ravensbure, Iš šio romantiško miesto jis įkūrė visą eilę akvarelių, padarė piešinių. Iš Vokietijos 1948 metais eliauja į Kolumbiją, kur dė meno dalykus aukštosiose mokyklose, dirba savoje keramikos studijoje. Plati veikla. Čia kūrė ir keramikos objektų, skulptūras, iš Kolumbijos gal vaizdžio sukūrė pluoštą akvarėlių.

Iš Kolumbijos 19 metais persikėlė į Washingtoną. Čia suorganizavo galeriją, tu, ke-

Dail. Juozas Bagdonas savo studijoje Woodhaven, NY

O. Pajedaitės nuotr.

ramikos studiją. Čia jis kūrė ir pirmuosius savo abstraktinius kūrinius, keramikos darbus, skulptūras.

Bet meno galeriją išlaikyti nėra taip lengva. Reikėjo ir šiam entuziastui visą siaurinti, kol galų gale uždarė galeriją ir 1964 persikėlė gyventi į New Yorką. Šiame bute jis gyvena daugiau kaip 25 metai.

New Yorke jis labai išplėtė savo veiklą. Su savo tapybos kūrinių lankė lietuviškas kolonijas Amerikoje ir Kanadoje. Tikrai vargu ar yra tokia vietovė, kurios jis nebūtų aplankęs. Kitoose miestuose buvo surengęs net po kelias parodas. Daugiausia parodų surengė New Yorke. Tikriausiai jų čia buvo kokios devynios. Buvo viena tokia paroda kur buvo išstatyti tik keturios jo didžiulės drobės.

Iš tų parodų parodoma įvairiausių scenų – ir žmonių ir paveikslų.

Įvedamas ir pasikalbėjimas su pačiu dailininku. Šį pasikalbėjimą atlieka jo kaimynas ir bičiulis dailininkas, Darbininko

redaktorius Paulius Jurkus. Pokalbyje paliečiama jo praeitis, jo palinkimas į daile, kaip jis vystėsi, kaip iš impresionizmo perėjo į ekspresionistinį abstraktą, kaip jis supranta savo daile, kur dalyvavo parodose ir t.t. Pokalbis apjungia jo kūrybą stampiau ir ją labiau išryškina.

Pačiame gale parodoma jo akvarelių paroda, kuri buvo Kultūros Židinyje New Yorke.

Vaizdajuostė baigiama, kaip dailininkas susimąstęs sėdi tarp savo paveikslų, tarp savo darbingo gyvenimo kūrinių.

Ši jo meną sukurti ir jį taip plačiai išvystyti padėjo jo žmona Viktorija, jo gyvenimo didžioji palydovė, jo kūrybos didysis ramstis. Ją dailininkas dažnai prisimena su didele pagarpa.

Ši pirmoji juosta užima apie dvi valandas. Dar yra ir antroji juosta, kur sudėtos nuotraukos iš dailininko plataus gyvenimo. Nuotraukas paaiškina pats dailininkas, kas ten vaizduojama, kada tai buvo.

Gera, kad jam atėjo mintis tokiu būdu įjungti nuotraukas į juostą ir jas padaryti prieinamas. Jis pats jas atrinko, palydėjo žodžiu, kuris dažnai turi daug sąmojaus.

Čia daug žmonių, daug įvairiausių įvykių, daug turtingos praeities ir daug kelionių.

Ši vaizdajuostė užima maždaug pusantros valandos.

Gerimantas Penikas turi įsitaęs gana brangią aparatūrą. Pavyzdžiui, vieną vaizdą uždeda ant kito, pamažu ištirpsta, kitur vaizdas atsitraukia lyg scenos uždanga, trečioje vietoje išauga iš mažo kvadrato į didelį vaizdą. Gražiai įvesti įrašai, suredaguota, palydėta lietuviška muzika.

Dailininkas visa tai sugalvojo ir įvykdė. Tuo jis sukūrė vaizdinį dokumentą apie savo kūrybą ir savo gyvenimą. Anksčiau filmavimas buvo gana sunkus ir brangus. Dabar, išradus video techniką, viskas pasidarė prieinama ir pakeliama.

Būtų prasminga, kad organizacijos imtųsi iniciatyvos surengti dail. Juozo Bagdono kūrybos apžvalginę parodą. Tokia

proga būtų galima parodyti ir šias juostas. Galima parodyti ir šiaip kitomis progomis, nes jos yra tikrai vertingos, patrauklios, meniškos.

Dailininkas per savo darbščius metus sukrovė didelį menišką turtą. Ir tą turtą skiria Nepriklausomai Lietuvai, kad ir ten žmonės pamatytų, kaip, išblokti iš tėvynės, išsiviečiai įprasminti savo laiką. Tai vaizdžiai parodys ir šios dvi juostos, kai jos bus nugabentos į Lietuvą.

(p.j.)

• DR. ALGIRDAS TUPČIAUSKAS iš Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvos Istorijos Instituto Vilniuje, grįždamas iš Seattle buvusios Pabaltijo studijų konferencijos, birželio gale sustojo Chicagoje ir iki liepos vidurio rinko savo veikalui archyvinę medžiagą Lithuanistikos Tyrimo ir Studijų Centre.

Dr. Tupčiausko tyrinėjimų tema Chicagoje buvo Lietuvos mokslininkų pasitraukimas į Vakarus po Antrojo Pasaulinio Karo ir jų mokslinė veikla V. Europoje.

Pasaulio Lietuvių Archyve, kuris yra LTSC dalis, jam pasisekė rasti gausių duomenų apie Vakarų Vokietijoje prisiglaudusius lietuvių mokslininkus ir jų pastangas tęsti profesinį darbą. Dr. Tupčiauskas numato šią medžiagą panaudoti savo studijai, "Lietuvos Mokslininkai Vakaruose 1945-1950 Metais." Jis taip pat planuoja surinkti ir paskelbti naujausius duomenis apie lietuvių kilmės mokslininkų pasiekimus Amerikoje, naudodamasis tiesiogine anketa. Šiose pastangose, jis glaudžiai bendradarbiaus su LTSC pirminku prof. dr. Jonu Račkausku ir jo talkininkais Centre.

Dr. Tupčiauskas, baigęs fizikos mokslus 1971 metais, pakeitė tyrimų kryptį į mokslo istoriją 1985 metais, pereidamas dirbti iš Vilniaus Universiteto į Mokslų Akademiją.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Dr. Rasa Šilėnaitė demonstruoja juostų audimą Texas valstijos etninių grupių renginyje "Folklife Festival". Kartą metuose texiečiai renkasi atšvęsti ir tęsti savo bočių papročius, pasidžius nuostabių kultūrinių įvairumų savo valstijoje. Š.m. liepos 2-5 dienomis šioje šventėje pirmą kartą buvo atstovaujama Lietuva. Dr. Rasa Šilėnaitė, talkinama savo vyro Bill White, buvo išstaci lietuviškų eksponatų ir literatūros apie Lietuvą. Lietuvą ir ją atstovaujančią dr. Rasą Šilėnaitę labai gražiai aprašė San Antonio dienraštis Express News, July 3, 1990

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

• VARNIUOSE atšventintas vyskupo M. Valančiaus paminklas. Paminklą atidengė Respublikos Aukščiausios Tarybos Pirmininkas V. Landsbergis. Prie namo, kuriame visą bolševikinį laikotarpį buvo paminklas slapstomas, pritvirtinta atminimo lenta.

• MENTA bendrovė išleido Prezidento A. SMETONOS raštų rinktinę.

• ŠEŠTADIENĮ PLATELIUOSE vyko tradicinis plaukimo maratonas. Tie, kurie nepasitikėjo savo jėgomis, galėjo plaukti geldomis ar lentomis.

• TAUTININKŲ Sąjungoje šią savaitę:

– Pradėta ruošti Prezidento Antano Smetonos gimtadienio jo tėviškėje paminėjimui.

– Iš Respublikos vyriausybės dar negautas oficialus atsakymas dėl pasiūlymo rugsėjo 8-ąją dieną paskelbti tautine švente. Tačiau tikimasi, kad šiam pasiūlymui bus pritarta.

– Sudaryta komisija rugsėjo pabaigoje vyksiančio Tautininkų Sąjungos suvažiavimo programai parengti.

• LIETUVOS kino studijoje sukurtas naujas penkių dalių dokumentinis filmas SUGRIŽIMAS, apie tautos kančią ir Sibiro tremtinių dvasinę stiprybę.

• PRIE LIETUVOS mokyklų vėl atgyja jaunųjų ūkininkų rateliai. Dabar jų yra apie 500.

• UKMERGĖS rajone virš Milašiūnų matėsi skraidančios lėkštės.

• KELMĖJE atidaryta ramuviečių, gedimainių ir žygėvių vasaros stovykla. Čia jų susirinko daugiau nei tūkstantis. Šiai stovyklai pasibaigus, prasi-dės kankliavimo kursai.

• VYTAUTO DIDŽIOJO Universiteto rektorius prof. Algirdas Avižienis gavo įvažiavimo į Lietuvą vizą.

• KAUNO kailių susivienijimas, keršydamas už sovietų vykdytą ekonominę blokadą

Lietuvai, atsisakė siūti Sovietų armijos kariškiams žieminės kepurės, todėl 120 tūkstančių sovietinių kariškių šią žiemą šals ausis.

• JURIDINĖ firma, teikian-ti konsultacijas žemės ūkio teisiniais klausimais, įsikūrė prie Panevėžio raudono savivaldybės.

• KAS sekmadienį ZAPYŠKIO bažnyčioje vyksta kamerinės muzikos koncertai. Renka-mos lėšos šios seniausios Bažnyčios restauravimui.

• LIETUVOS Laisvės Lyga nenuobodžiauja – surengė eilinį piketą prie Respublikos Ministrų Tarybos reikalaujant K. Prunskienės atsistatydinimo už Lietuvos išdavimą Maskvai.

• ŠIOS savaitės pradžioje Naujosios Vilnios gyventojai galėjo pasiskaityti "Vilniaus krašto patriotų organizacinio komiteto" lapelį, kuriame kita-taučiai kviečiami ruošti lietuvių pogromams ir apsisaugojant nuo to burtis į konspiruotus būrius ir laukti signalo. Į šiuos būrius gali įstoti visi SSSR piliečiai nuo 14 iki 70 metų ir t.t.

• JAU pradėtas pardavinėti benzinas. Tiesą, kol kas, komercinėmis kainomis.

• VĖL pradėjo eiti Šaulių Sąjungos laikraštis TRIMITAS. Redaktorius Gediminas Jankus. Tiražas 15 tūkst. egz.

• TVARKOMAS KRYŽIŲ KALNAS: privažiavimo keliai astalfuojami sutvarkytos kalno papėdės, aplinka, apšvietimas, įrengti nauji plotai kryžiams, didelė aikštė žmonių susibūrimui.

• DONELAIČIO gimtinėje, Lazdynėliuose, pernai buvo pasodinti 275 ąžuoliukai. Ši giraitė kruopščiai tvarkoma. Rug-pjūčio mėnesį numatomos paminklinio akmens atidengimo išklmės.

• AUKŠČIAUSIOJI TARYBA svarsto sutarties su Rusija projektą.

• LIEPOS 25-26 d.d. Vilniuje vyko Tarybų Sąjungos ir Baltijos valstybių jaunimo orga-

Grazina Kudukienė, su Grandinėlės šokėjais vykusi į Lietuvą, buvo priimta Lietuvos respublikos prezidento V. Landsbergio, kuris prašė perduoti sveikinimus JAV lietuviams.

nizacijų forumas. Jį surengė visos Lietuvos jaunimo organizacijos (9). Gruzijos atstovai iš-žeidė dėl pavadinimo ir pasiūlė "Baltijos, Užkaukazės šalių ir Sovietų sąjungos jaunimo organizacijų forumas". Bet Rusijos demokratai taip pat nepanorėjo atstovauti Sovietų sąjungai.

• DRUSKININKIEČIAI, nepatenkinti sovietų imperatoriaus kėslais Druskininkus ir Klaipėdos kraštą prijungti prie Sovietų sąjungos surengė bėgimą maršrutu PALANGA – DRUSKININKAI.

• LIEPOS 29 dieną per Lietuvos televiziją buvo rodomas Clevelando tautinių šokių ansamblio GRANDINĖLĖ koncertas.

• LIEPOS 29 dieną Marijampolės rajone SASNAVOJE atidengtas paminklas Nepriklausomybės partizanams. Aukotos Šv. Mišios.

• UTENOJE 1944 – 1945 metais į sovietinę armiją eiti tarnauti atsisakė apie 600 jaunuolių. Juos visus sušaudė. Toje vietoje sekmadienį atidengtas paminklas.

• TAURAGĖJE vyksta evangelikų sinodas. Atvyko daug svečių iš užsienio.

• TAURAGĖJE raudonosios partizanės Marytės Melnikaitės gatvė dabar pavadinta Martyno Mažvydo vardu.

• "KAUNO TIESA" kaip rašiau anksčiau, tapo nepriklausomu miesto laikraščiu, todėl miesto savivaldybė nutarė leisti savo laikraštį. Pasirinktas pavadinimas "KAUNO LAIKAS".

• KAUNO rajone Lapėse, bus atidengtas paminklas ANTANUI MERKIUI. Sudarytas paminklo pastatymo komitetas. Paminklo projektą sukūrė klaipėdietis GINTAUTAS JONKUS.

• 1950-aisiais metais Vytauto Didžiojo Universiteto vadovybė įteikė diplomus su užrašu "UNIVERSITETAS VYTAUTI MAGNI" paskutiniams absolventams. Tokie diplomai vėl įteikti Kauno Universiteto Vadybos mokslinio centro klausytojams. Pirmoji jų laida 11 specialistų.

• PRIE namo Kaune, kuriame gyveno žymus pedagogas literatūrologas Zigmas KUZMICKIS, atidengta paminklinė lenta.

• KAUNIEČIUS piktina tai, kad paminklas Vytautui Didžiajam pastatytas miesto rajone lig šiol tebevadinamam Lenino rajonu.

ŽMOGAUS TEISIŲ KONFERENCIJA

Š.m. rugsėjo 1-4 d.d. Leningrado mieste vyks Antroji tarptautinė žmogaus teisių konferencija "Vilnius-Leningradas 1990".

Pirmąją tarptautinę žmogaus teisių konferenciją, įvykusią 1988 m. Krokuvėje, suruošė "Solidarumo" žmogaus teisių komisija su Taikos ir laisvės sąjūdžiu. Konferencijoje dalyvaavo virš 1000 žmonių. Konferencijos metu išrinko organizacinį komitetą ruošti antrąją konferenciją 1990 m. Vilniuje.

Tačiau, kai komiteto nariai pavasarį bandė susirinkti Vilniuje aptarti konferencijos ruošos darbus, sovietai jiems užblokavo vizas. Todėl jie balandžio mėn. suvažiavo į Puską Lenkijoje, iš ten jie kreipėsi į Leningrado miesto tarybą su prašymu perkelti konferenciją, dėl susidariusių nepalankių sąlygų Lietuvoje, į Leningradą. Taryba, dar gavus laisną iš Prezidento Vytauto Landsbergio, mielai sutiko konferenciją globoti.

Pagrindinės konferencijos temos: Tautinės mažumos ir mažos tautos; Žmogaus teisės, teisinė valstybė ir valstybinis suverenizetas; Asmeninės, socialinės ir kolektyvinės teisės (įskaitant, pvz. moterų ir vaikų teises); Gamtos apšvietimas ir teisė į sveiką aplinką; Keliavimo laisvė ir pabėgėlių teisės; Žmogaus teisių organizacijos –

bendradarbiavimas ir planai; Profsąjungos ir darbo teisės kaip žmogaus teisės.

Numatytų dalyvių tarpe: Lenkijos nepriklausomos profsąjungos "Solidarumo" vadas Lech Walesa, kuris dar prieš blokados nuėmimą Lietuvoje taip rašė organizaciniam komitetui: "Lietuvos blokada nėra vien valstybinis klausimas, bet problema tiems, kuriems grėsia bedarbystė ar kurie prarado savo darbus. Pasidalinimas patirtim apie profsąjungų organizavimą... būtų vertinga tema diskusijom Vilniaus konferencijoj."

Organizacinio komiteto narių tarpe: Erich Chenoweth (Amerikos mokytojų federacija), James Moorehouse (Europos parlamentas), Edith Mullter (Žaliųjų partija, V. Vokietija), David Philips (Congressional Human Rights Foundation), Sen. Zbigniew Romaszewski (Lenkijos senatas), ir kt.

Į organizacinį komitetą įeina šie lietuviai: Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, Aukščiausiosios Tarybos deputatai Arūnas Degutis ir Petras Vaitiekūnas, Vilniaus sekretoriato sekcijos narės Birutė Pečiulevičiūtė ir Arūnė Taunytė.

Norintieji dalyvauti kreipiasi į James Finn, Freedom House New Yorke, tel. (212) 473-9691.

FACTORY WORK / GENERAL

Manufacturer of specialty type incinerators is seeking reliable and hardworking individuals for entry level positions. General mechanical ability preferred Electrical / Plumbing or Masonry: Willing to train the right individuals. Only those seeking a career opportunity with advancement potential need apply.

Send resume with work history
ALL CREMATORY CORP.
30555 Solon Industrial Pkwy.
Solon, Ohio 44139
E.Q.E.

FREE TRAVEL BENEFITS!
CRUISE SHIPS AND CASINOS
NOW HIRING!
ALL POSITIONS!
Call (1) 602- 838- 8885
Ext. Y – 1753.

(29-30)

ATTENTION: EASY WORK!
EXCELLENT PAY! Assemble products at home. Details
(1) 602-838-8885, Ext. W-1753,
6am - 11pm, 7 days.

(29-30)

SPECIALI KELIONĖ Į LIETUVĄ DALYVAUTI ŠILUVOS ATLAIDUOSE!

17 dienų kelionė; 14 dienų Lietuvoje, 1 diena Helsinkyje
Kelionė #LSA rugsėjo 5-21 d. \$2,299 iš Bostono ir Niujorko **ŠILUVOS ATLAIDAI VYKSTA RUGSĖJO 8-15 d.**

Į kelionės kainą įskaitoma: 3 k. valgis kasdieną, apgyvendinimas Palangoje, vila „Žilvinas“ („deluxe“ viešbutis ant Baltijos jūros kranto); ekskursijos po Palangos miestą ir Gintaro muziejų; ekskursijos po Klaipėdą, Klaipėdos Laikrodžių muziejus ir Akvariumas; ekskursija į Kryžių kalną prie Šiaulių; aplankymas veikiančio vienuolyno Kretingoje; transportacija į Šiluvos atlaidus.

Galima pasirinkti: ekskursiją į Vilnių, Nidą, Mosėdžio-Platelių apylinkę ir Kauną; dvi nakvynės.

Dėmesio! Priedo prie Šiluvos atlaidų, „Žilvino“ viešbučiu gali bet kada pasinaudoti grupės arba individualūs keliautojai.

Informacijai ir rezervacijoms kreipkitės į:

BALTIC TOURS
77 OAK St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel.: 617-965-8080 arba Fax: 617-332-7781

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

Kaip gimė novelė 'PAŽADAS'

Pasikalbėjimas su laureate Rūta Kleva Vidžiūniene

– Norėtume supažindinti Dirvos skaitytojus su Jūsų galvose, asmeniu, pomėgiais. Papasakokite šiek tiek apie savo gyvenimą.

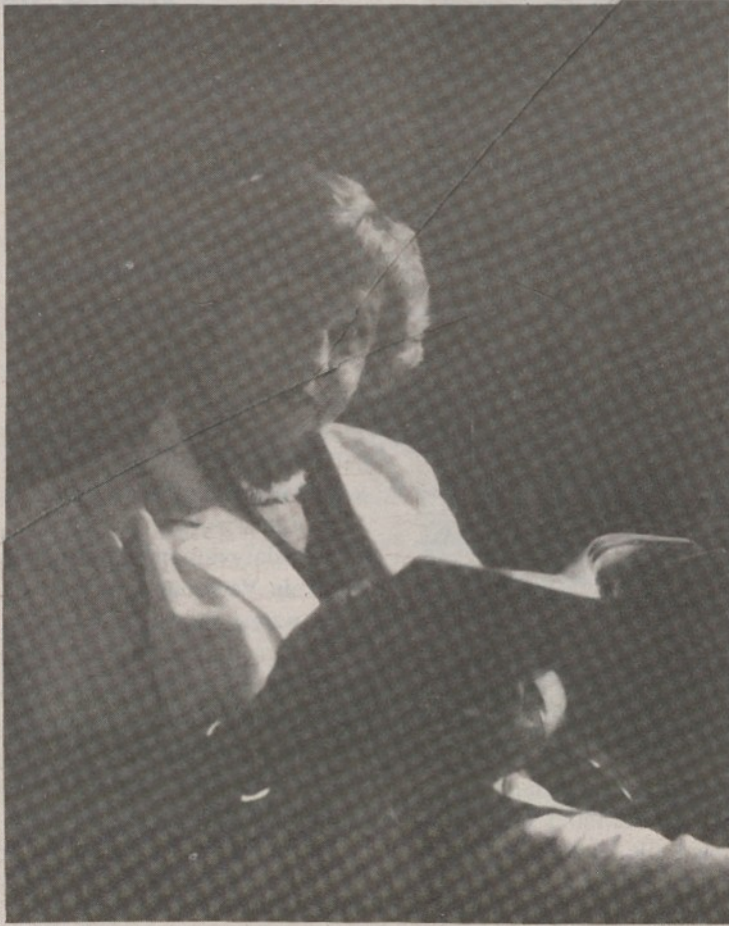
– Gyvenimas, kaip ir visų išeivių, bėgo panašia vaga. Iš pradžių atrodė, kad laikas slenka lėtai, gi dabar dienos skrenda kaip paukščiai – čia skamba jų daina, čia, žiūrėk, jau ir dingo kažkur padangėse. Paskutiniaisiais metais daugiau laiko skiriu žurnalistikai. Spaudoje rašinėju nuo pat jaunų dienų. Drauge domino ir trumpa noveliukė – niekad nemėgau ištęstų pasakojimų, pasigardžiavimų savimi. Taigi ir dalinau savo laiką tarp literatūros ir spaudos, jei jau neskaitant dainavimo įvairiuose choruose tiek Tėviškėlėje, tiek čia. Tai man davė progą pažinti kūrybingesnę žmonių grupę, su sidraugauti su ne vienu artistu, rašytoju, dainininku.

– Kur buvo spausdinamos Jūsų novelės?

– Pradėjau su Skautų Aidu dar Lietuvoje, o paskui pamėgau Moters žurnalą, redaguojamą buvusios klasės draugės Noros Kulpavičienės. Keletą kartų radote mane Lietuvių Dienose, sykį Drauge, bet daugiausia novelių rasite rinkinyje "Vieno vakaro melancholija", spausdintame Draugo knygų klubo leidinių tarpe.

– O kaip su romanais? Juk jie yra mėgiami mūsų publikos.

– Na, dabar tikrai nuoširdžiai ima juokas, nes esu parašiusi romaną Vokietijoje, laukdama emigracijos. Baigiau jį jau atvykusi į New Yorką, nes ten buvau gan vieniša, tai buvo kaip ir užsiėmimas ilgais vakarais. Pasiilgusi lietuvių, persikėliau į Chicagą, dainavau Ope-

Rūta Kleva Vidžiūnienė, Dirvos novelės konkurso laureatė.
V. Aleksandrūno nuotr.

ros chore, atsirado nauji draugai ir planai, tai tą romaną tai ir užmečiau kažkur senų dienoraščių dėžėje. Keistas sutapimas, kad neseniai jį atradau ir pasiūliau Draugo redaktoriui, kur jau daugelį metų bendradarbiauau, jį peržiūrėti ir pasakyti savo nuomonę. Štai vakar suskamba telefonas ir red. Garšva sako norįs tą senų laikų ir labai skirtingų nuotaikų kūrinių leisti laikraštyje kada nors per atkarpas. Nuoširdžiai suabejojau, nes, kaip kartą rašiau straipsnyje, – jau kiti laikai ir kiti vaikai.

Pažiūrėsim ir pagalvosim.

– Ar novelės, ar politiniai straipsniai, ar bendroji žurnalistika arčiau prie širdies?

– Sunku pasakyti. Kai baigiau literatūros studijas, pamėgau noveliukę. Po to, kai dar sugrįžau studijuoti politinius mokslus, tas kiek praplėtė akiratį. Susidomėjau kai kurių vadų galvosena ir egoizmo prieuoliais. Ai, kaip žmogus nori valdyti! Juo labiau, kad lyg rakš-tis širdyje kankino mūsų vargšės Lietuvos likimas, kurį vis sprendė kiti, o ne mes patys,

tarsi gyventume viduramžiuose. Tai taip ir palinkau daugiau prie žurnalizmo.

– Dabar dar žodelį apie šią premijuotą novelę!

– Čia ir buvo didžiausia staigmena. Kai Jūs paprašėte padėti sudaryti komisiją ir pritarėte mano nuomonei, kad tęsrendžia apie novelę ne vis tie patys rašytojai, o geriau kultūrininkai skaitytojai, sutikau būti koordinatorė. Jūs per tą pokalbį pasiskundėte, kad mažokai šį kartą gauta kūrinių. Vakaro vienumoje tada nutariau prisėsti ir parašyti ką nors Jūsų laikraščio konkursui, kad būtų didesnis pasirinkimas komisijai. Sekantį vakarą savo noveliukę išsiunčiau Jums. Ir labai nustebau laike komisijos posėdžio, kai buvo paminėtas mano novelės vardas – sakant, kad ji turinti moralinę potekstę, kuri nėra sviedžiama į veidą, bet vos juntamai bėga per visą veiksmų eilę.

Nė vienam komisijos nariui neatėjo į galvą, kad čia šalia sėdi ir pati autorė, kuo labai džiaugiasi ir neišsidaviau iki galo.

– Dėkoju Jums už tokį nuoširdų pokalbį ir linkiu, kad visi pasitalka laisvalaikio momentai būtų nemažiau kūrybingi. Geriausios sekmes!

• DR. ROBERTAS VITAS,

politinis mokslininkas ir visuomenininkas bei skautų vadovas, liepos 1 d. buvo pakeltas iš vicepirmininko į vykdomuosius vicepirmininkus ir išdininkus Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centre.

Jis darbuojasi Centre nuo pat jo įkūrimo prieš dešimt metų ir yra ejęs įvairias pareigas, padėdamas pirmininkui prof. dr. Jonui Račkauskui.

Aktyvus Lietuvių Skautų Brolijoje nuo pat vaikystės, jis nuo 1985 m. iki dabar redagavo

Vyriausio Skautininko "Krivulę." Šių metų rugpiūčio 1 d., perima Lituanicos Tunto tūntininko pareigas dviejų metų kadencijai.

Dr. Vitas yra parašęs eilę knygų ir straipsnių Lietuvos klausimais, bei keletą knygų ir recenzijų mokslo žurnaluose JAV politikos ir krašto apsaugos tema. Jo naujausia knyga, "The UNITED STATES AND LITHUANIA: The Stimson Doctrine of Nonrecognition," ką tik išleido tarptautinė Praeger Publishers leidykla New Yorke.

Jis įsigijo Ph. D. laipsnį politiniuose moksluose iš Loyolos Universiteto, kur buvo gavęs magistro laipsnį toje pačioje srityje. Jo doktorato dizertacijos tema buvo Lietuvos okupacijos nepripažinimas, o magistro laipsniui tezė gvildeno Lietuvos kariuomenės ir visuomenės santykius prez. A. Smetonos valdymo metu. Jis dėsto Pedagoginiame Lituanistikos Institute ir Great Books Foundation.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

EDM OF TEXAS
HAS POSITIONS FOR
EXPERIENCED

TOOL & CUTTER GRINDERS (machinists) must be able to set up work from blue prints & close tolerance. To work any shift. Excellent Fringe Benefits, including Medical & Dental. 11 Paid Holidays, & up to four weeks Paid Vacation, & up to seven Days Sick Pay Apply. Call or write to

EDM OF TEXAS
14042 DISTRIBUTION WAY
Farmers Branch, TEXAS 75234
214-241-2501.

(27-33)

PAŽADAS

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Dirvos konkurse premijuota novelė

Ši naktis ir vėl buvo ne poilsis, o klaidžiojimas po praeitį. Kodėl aš esu toks, koks esu, o ne toks, kokio troško mano šeima? Kas nulemia žmogaus apsisprendimą – pareiga, auklėjimas, tėvai, aplinkybės, – ar jis pats? Ar tai valios reikalas, daugiau gal jos stiprumas ar silpnumas, ar pareigingumo jausmas pačiame savyje?

Vėl varčiausiai neramus, nerasdamas atsakymo. Argi buvo nuodėmė brestančiam vyrui trokšti moters, ar nusikaltimas ieškoti jos žvilgsnio, jos šypsenos, progos tarti žodį ir palydėti jaukiomis Vilniaus gatvelėmis iki bendrabučio durų. Kodėl tad tokią valandą visad pajusdavau priekaištingą motinos žvilgsnį ir nukreipdavau akis šalin, tarsi papildęs kokį nusikaltimą?

Mūsų šeima troško savo sapnų išsipildymo ir visų akys buvo nukreiptos į mane. Tada dar gyvas, bet jau ligos pakirstas tėvas nuolat primindavo mano, jų vienintelio sūnaus, tada vos gimus lemtingą ligą. Joks daktaras jau nebegalėjo nieko man padėti – silpnam, vos kelių mėnesių kūdikiui, tėvų ir sesučių džiaugsmui ir vilčiai. Akyse dar ir dabar man regisi jauna motina su kūdikiu rankose, tą bevititšką vakarą stovinti bažnyčioje prieš Dievo altorių. "Viešpatie, tik Tu vienas gali padėti," – kartojo, – "padaryk stebuklą! Jei sūnus gyvens, prisiekiu Tau, kad bus kunigu Tavo tarnyboje, pildys Tavo valią ir skleis Tavo mokslą. Viešpatie, padėk mums!"

Išgirdo tada Viešpats raudančios motinos malda. Kaip sakė tėvai – išgijau stebėtinai greitai, augau ir mokiausi. Bet ir tada man buvo nuolat primenama, kad greitai ateis

mano eilė išpildyti motinos pažadą.

Žiūrint atgal atrodo, kad jaunystės dienos pralėkė, kaip sapnas, o tada man jos atrodė tokios ilgos ir turiningos. Tą atmintiną vasarą, baigiant gimnaziją, išėjau maudytis į Veną anksti, kad būčiau vienas ir laisvas, kaip paukštis. Tačiau ten jau buvo Aliutė, kurią matydavau su draugėmis gimnazijos vakarėliuose, o sykį buvau net pašokdinęs. Tokios minties, tiesa, pats net neturėjau, bet stovėjom su draugu ramstydami sieną, kai šis, nu tvėręs praeinančią jau nusižiūrėtą merginą, man pristatė kartu einančią jos draugę. Neliko ir man kitos išeities, kaip pakviesti Aliutę šokiui. Graži tai buvo mergaitė, linksmybių akis ir greito juoko. To šokio atminimas man kankino visą savaitę. O štai dabar, vos pasibaigus mokslui ir draugams išvažinėjus namolei, staiga ir vėl sutinku gražiąją Aliutę prie Ventos, užsisvajojančiai žiūrinčiai į vandenį.

– Labas, – pasakiau nedrąsiai. – Mes gi šiek tiek pažįstami.

– Taigi, – nusijuokė mergaitė. – Gal dabar bus proga ir geriau susipažinti?

Nežinau dabar, ką mudu ten pakrantėje apkalbinėjom, bet buvo jauku ir smagu. Truputį bandžiau plaukti, tik kad labai jau traukė grįžti prie merginos į krantą. Ak, buvau juk visiškai užmiršęs savo pažadą neprasidėti su merginomis, nes mano keliai vedė visai kita kryptimi.

Planus, tačiau teko netikėtai atidėti vėlesniam laikui, nes po to staiga pasipylė rusų tankai mūsų vieškeliais, atsukę į mūsų šalis savo piktus veidus ir šautuvus, daunodami apie savo plačią tėvynę, dabar dar paplatėju-

slą priėjimu prie jų tikslams labai patogios Baltijos jūros. Kiekviena diena tapo kaip kortų lošimas – ištversim namie, ar būsim vežami prie Uralo, kur nuolat reikėjo naujų rankų sunkiems darbams, ir apie kurį seneliai mums dar vaikams daug buvo pasakoje. Globojau motiną, dirbau 'visų bendrą žemę', tylėjau sukančes dantis, kaip ir visa mūsų tauta.

Aliutė ... Žinojau, kad išvyko į Vilniaus Prekybos Institutą, kad man teliko tik mielas šviesus atsiminimas. Netrukus nauji tankai iš Vakarų, padedami bombonešių, išstūmė rytietiškuosius, kiek prašviesindami gyvenimą bent šiam momentui. Buvom atsikratę burliokais!

Mano stojimas seminarijon, spaudžiant šeimai, tapo neišvengiamas, bet nepasakiau niekam savo minčių ir abejonių. Gyvenome tokiais netikrais laikais, kad asmeniškai ateltis kiekvienu atveju neatrodė šviesiai, taigi nuolankiai žengiau tuo man iš anksto numatytu keliu. Didžiausias atlyginimas man buvo motulės džiaugsmo ašaros.

Tradicijos visad buvo ypač pabrėžiamos mano šeimoje. Niekad tada šeimos nariui ne ateidavo mintis, kad jis pats turi teisę kurti savo ateitį, vadovautis savo pomėgiais ir svajonėmis. Tarsi kažkas prieš gimimą žvaigždėse nubraižė tavo kelius, ir vargas tau, jei savarankiškai darysi kitokią sprendimą. Nebuvo tada dar atėję tokie laikai, kad asmuo pats apsispręstų, kuo jis nori būti. Tėvai skaitė vaiką savo nuosavybe, skaitė save, o ne jį patį, atsakingu už gyvenimo tikslų ir būdo pasirinkimą.

Dabar, tose nemigo valandose, vis naujai perbėgdavau tą savo asmenybės brendimo laikotarpį, taip blaškančiai mane mėčiusį iš vienos į kitą pusę, ir vėl atgal į nežinią. Kaip ir Tėvynės politinėje, taip ir mano asmeninėje plotmėje, vis dar vyravo nežinia ir maišatis.

(Bus daugiau)

Lietuvių Fondo pelno skirstymo spaudos konferencijoje, įvykusioje Chicagoje, klausosi: prel. J. Prunskis, svečias E. Kliučinskas, LF finansų komisijos pirm. R. Juškievė, tarybos pirm. St. Baras, radijo Margutis ved. P. Petrutis, pelno skirstymo k-jos narė A. Liulevičienė ir informacijos vedėjas A. J. Tamulaičio nuotr.

Lietuvių Fondo derliaus šventė

Lietuvybės išlaikymo išeivijoje finansinė jėgainė LIETUVIŲ FONDAS jau artinasi prie penkių milijonų dolerių pagrindinio kapitalo sutelkimo. Dabar iki šios sumos betruksta tik \$165,000, kas neabejotinai bus surinkta iki šių metų galo. Lietuvių visuomenė puikiai supranta Lietuvių Fondo reikšmę lietuviybės išlaikymui ir jam gausiai aukoja. Lietuvių Fondas yra vienintelis išeivijoje, kuris per 28 metus metines investavimo pajamas išdalina liuanistiniam švietimui, kultūriniam ir visuomeniniams reikalams. Šiems reikalams per 28 metus išdalinta arti trijų milijonų dolerių suma iš gauto pelno. Kaip būtume gyvenę to neturėdami?

1989 metų \$265,955.00 pelnas buvo išdalintas šių metų pavasaryje (skirstymas vyksta kartą į metus) ir š.m. liepos 11 d. Seklyčioje buvo šio derliaus užbaigtuvės – spaudos konferencija.

Ją pravedė LF Informacijos komisijos pirm. Antanas Juodvalkis, pasveikinęs apie 30 dalyvių, padėkodamas už atsilankymą, paramą ir darbą Lietuvių Fondui, o per jį ir pačiai Lietuvai.

Susirinkusius sveikino ir LF pareigūnams nuoširdžiai dėkojo už pasišventimą LF Tarybos pirm. Stasys Baras, primindamas LF pirmūno dr. A. Razmos ir jo talkininkų tvirtus, tačiau kietus pirmuosius žingsnius ir visų dideles pastangas LF augimui. Jis iškėlė LF viešą atskaitomybę ne tik nariams, bet ir visuomenei, kaip pavyzdį visiems kitiems fondams ir organizacijoms, nes ir visuomenės surinkti pinigai reikalauja ir viešos atskaitomybės. Pristatė ir svečių iš Lietuvos dir. Evaldą Kliučinską.

LF valdybos pirm. adv. Algirdas Ostis padarė pranešimą apie Fondo augimą, jo pelno skirstymą lietuviybės reikalams, lyg ir klausdamas, o kas būtų atsitikę su išeivijos švietimo, kultūros, jaunimo auklėjimo, visuomeniniais darbais, jei jų nebūtų finansavęs Lietuvių Fondas? Jei LF pelnas būtų buvęs dedamas į pagrindinį kapitalą, jis šiandien siektų 10 milijonų

dolerių. Bet kokia būtų buvusi nauda mūsų tautai per tą laikotarpį?

Finansų komisijos pirm. Rūta Juškievė pranešė, kad kapitalą stengiamasi investuoti saugiai ir pelningai.

Pelno skirstymo komisijos pirm. Povilas Kilius pranešė, kad šio pavasario prašymai siekė arti milijono dolerių. Visus patenkinti buvo neįmanoma. Skirstymus komisija atliko gerai išstudijuodama prašymus ir padarė labai vieningus sprendimus. Visiems švietimo reikalų ir stipendijų prašymams buvo skirta \$134,425.00, arba 50%. Visiems kultūrinių reikalų prašymams buvo skirta \$63,500.00, arba 24%. Visiems visuomeninių reikalų prašymams buvo skirta \$68,030.00, arba 26%. Studentų stipendijoms buvo skirta \$77,600.00, kurių \$40,900.00 atiteko JAV bestudijuojantiems, besitobulinanties studentams iš Lietuvos. Stambi \$17,000.00 suma buvo skirta Vasario 16 gimnazijos moksleiviams. JAV studentams teko \$19,700.00 suma. Stipriai paremta lietuviškoji spauda su \$17,500.00 ir radio laidos su \$5,500.00 suma.

Dr. A. Razma ir dr. G. Balukas, dalyvavę vieninteliai iš

pirmūnų, nepailstamai ir nuoširdžiai bedirbanti LF iki dabar, pabėrė eilę charakteringų prisiminimų, prisimenant ir nemažai į amžinybę iškeliavusių LF darbuotojų.

Vakariene palaimino prel. dr. Juozas Prunskis, kuris yra ir ilgametis LF reikalų skelbėjas spaudoje. Derliaus šventė buvo baigta LF aktualijų pasidalinimu, Lietuvai skirtu milijono dolerių perdavimo aptarimu pagal LF nuostatus, kai bus tam reikalingos sąlygos. Tegyvuoją Lietuvių Fondas!

Bronius Juodelis

VLIKO PAREIŠKIMAS

Remdamasis 1944 m. lietuvių tautos valios įgaliojimais, papildytais 1949 m. partizanų pareiškimu VLIKui ir savo rezistencine patirtimi svetimu okupacijų metu, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas pareiškia:

I. VLIKo keturiasdešimt septynerių metų pastangos nuolatiniame ryšyje su kovojančia tauta ir veikloje užsienyje neliko be vaisių.

1990 m. kovo 11 d. paskelbus Lietuvos valstybės suverenių galių atstatymą, tačiau okupantui dar esant Lietuvoje, VLIKo kova už Lietuvos ribų pasidaro šiuo metu ypatingai

Lietuvių Fondo kapitalo telkėjas - valdybos pirm. A. Ostis ir LF pelno dalintojas - pelno skirstymo k-jos pirm. P. Kilius, spaudos konferencijoje.

Pavergtų tautų savaitė Rožių sodelyje

Liepos 25 d. Prezidentas Bushas ir Viceprezidentas Quayle kartu su pora šimtų kviestų svečių Baltųjų Rūmų rožių sodelyje atžymėjo Pavergtų tautų savaitę.

Garbės svečių tarpe buvo jaunuoliai iš Čekoslovakijos, Lenkijos ir Vengrijos, kurie stazuoja Jungtinėse Amerikos Valstijose šią vasarą, susipažindami su Amerikos demokratine santvarka. Prezidentas Bushas savo trumpoje kalboje į juos atkreipė dėmesį. Paminėjo jį ir kai kuriuos JAV valdžios pareigūnus, dalyvaujančius minėjime, kaip Veteranų departamento sekretorių Edwardą Derwinskį bei Amerikos Balso viršininką Richard Carisoną. Be to dalyvavo ir senatorius Joseph Lieberman, kongresmenai William Broomfield, John Porter, Benjamin Gilman.

Šiame paminėjime susirinko arti 20 išeivijos lietuvių, maždaug pusė iš Washingtono apylinkės, kiti atvykę iš Chicagos, Clevelando ir St. Petersburgo. Jų tarpe buvo Altos, Lietuvių Bendruomenės, Vliko ir "Hotline" atstovai.

Prezidentas Bushas savo kalboje vieną sakinių paskyrė Pabaltijo kraštams: "Ir šiandien taip pat noriu ypatingai prisiminti Latvijos, Lietuvos ir Estijos tautas ir atnaujinti mūsų neblėstančią paramą jų ilgai besitęsiančiam tautos apsisprendimo siekiui." Čia dalyviai pertraukė prezidento kalbą plojimai. Išskyrus pačią jo kalbos pabaigą, tai buvo vienintelis atvejis, kur susirinkusieji aploдисmentais pritarė prezidento mintim.

Prezidentas toliau šitaip baigė mintį apie Pabaltijo kraštus bei kitas šalis, tebesiekiančias laisvės: "Ateities kelias bus

sunkus, bet dabar galime su vilnim kartu jungtis laukiant tos dienos kai jų senai branginamos svajos taps realybe."

Po Prezidento Busho kalbos buvo dalinama jo pasirašyta Pavergtų tautų savaitės proklamacija. Išskyrus Sovietų Sąjungą, nevadyta nė viena tauta ar šalis buvusiam "Rytų bloke".

Kaip palyginti šių metų Pavergtų tautų savaitės minėjimą su pernai metų minėjimu? 1989 metų proklamacijoje paskirti net keturi sakiniai Pabaltijo šalių pavergimui. Be to, pernai sakinyje kalboje Prezidentas Bushas net dviejose vietose trumpai paminėjo Pabaltijo šalis. Antra vertus, praėjusiais metais nė proklamacijoje nė prezidento kalboje nebuvo pasisakoma už Estijos, Latvijos bei Lietuvos tautinį apsisprendimą, jau nekalbant apie nepriklausomybę.

Šių metų paminėjimas skyrėsi nuo pernai metų ir tuo, kad prezidentui baigus kalbėti, svečiai turėjo progos prie jo prieiti, su juo ir viceprezidentu pasisveikinti. Pernai, tuometiniam Sąjūdžio pirmininkui Vytautui Landsbergiui dalyvaujant paminėjime svečių teisėmis, nebuvo įmanoma nei jam nei betkam kitam prie prezidento prieiti.

Vakar kai kurie lietuviai trumpai šnektelėjo su prezidentu ir viceprezidentu, "Hotline" atstovas Jurgis Lendraitis Prezidentui Bushui įteikė laišką, pasirašytą Rake stovyklaujančių skautų. LIC Washingtono skyriaus vedėjas Viktoras Nakas paprašė Viceprezidentą Quayle ir Prezidentą Bushą paremti Kongrese svarstomas rezoliucijas Lietuvai suteikti 10 milijonų dolerių vertės humanitarinės šalpos. Prezidentas atsakė, kad "galbūt galėsime tai padaryti."

Šių metų Pavergtų tautų minėjimas užsitęsė 15 minučių. (LIC)

DETROIT

ŠAULIŲ GEGUŽINĖ

St. Butkaus šaulių kuopos gegužinė, įvykusi liepos 22d. Pilėnų stovykloje, buvo sekminga ir gražiai pravesta, nežiūrint blogo oro.

Kuopos moterų vadovė Ona Šadeikienė, Ona Pusdešrienė ir Eugenija Bulotienė atvykusius svečius vaišino skaniais lietuviškais valgiais, o Juozas Šuopys ir Vladas Jomantas gėrimais. Matas Baukys, Lida Mingėlienė ir Elena Žukauskienė pravedė dovanų paskirstymą.

Kuopos pirmininkas Eduardas Milkus padėjo gausiai į gegužinę atvykusiems svečiams, aukojusiems dovanas laimėjimams, kuopos šaulėms ir šauliams dirbusiems gegužinėje.

Gausus svečių dalyvavimas gegužinėje įrodė, kaip žmonės mėgsta ir vertina "Pilėnus". Užkalbinus ne vienas pasakė: lyja, tai lyja, bet kagi namuose darysi – reikia važiuoti... (ag)

svarbi.

II. Naujos padėties akiivaizdoje, VLIKo dabartinė pozicija yra:

1. Talkinti Lietuvos vyriausybei įvykdyti faktišką Lietuvos nepriklausomybės įgyvendinimą ir suverenių galių vykdymą.

2. Dėti visas pastangas gauti laisvų valstybių pripažinimą Lietuvos vyriausybei.

3. Išplėsti bendradarbiavimą su Lietuvos vyriausybe.

4. Jungti ir derinti organizacijų ir privačių iniciatyvų akciją, jų darbus stiprinant šiame lemtingame kovos laikotarpyje.

III. Lietuvos vyriausybės nepriklausomybės darbams užsienyje remti VLIKas įkūrė 1990 m. kovo 18 d. "Demokratinės Lietuvos Atstatymo Fondą". Šio fondo uždaviniai jau yra vykdomi ir visuomenė yra prašoma jį remti per Tautos Fondą (P.O. Box 73, Woodhaven, NY, 11421).

IV. VLIKas tęs savo veiklą, kol bus įvykdyti 1944 metų vasario 16 dienos VLIKo deklaracijoje paskelbti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės kovos principai ir uždaviniai.

1990. 7. 23

(ELTA)

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Šauni gegužinė Dirvai paremti

Liepos 22 dieną, Ateitininkų namų ažuolyne, Lemonte, įvyko gausi dalyviais ir gražia nuotaika, Dirvai remti gegužinė. Jos rengėjas – Dirvos deimantinio jubiliejaus vajaus komitetas. Šeštadienį, gegužinės išvakarėse Chicagos lietuvių tautinių namų virtuvėje, skusdamos rytdienos kugeliui bulves, talkininkės guodėsi: esą bepigū šiandie koki pustonį bulvių nulupti, bet kas suvalgys rytoj iš jų iškeptą kugelį? Šeštadienio kronika garsi-

no, eilę kitų gegužinių, Virgo merginų koncertą, video filmų teatrą ir keletą kitų renginių... Priedo: oro biūras pranašavo sekmadieniui lietu ir audras! Bendrai, ši savaitė buvo itin lietinga...

Sekmadienio vidūdienis. Ateitininkų namuose skuba susirinkti Dirvos vajaus komiteto nariai, jų talkininkai. Chicagos oro biūras skelbia lietu sustojus, dienos temperatūra būsianti apie 69° F., o naujas lietus galimas

Nuotraukos Irenos Kriaučeliūnienės

Jaunieji talkininkai Kristina ir Justinas Jonušai pasiruošę platinti kvietimus į Dirvai paremti gegužinę.

Pasiruošiant priimti svečius Ateitininkų Namų sode. Iš kairės: Br. Kremerienė (pikniko rengėja) ir J. Jonušas. Stalą neša A. Jonušas, O. Kremeris ir Ateitininkų namų ūkvedys Stasiulis.

Dirvai paremti piknike Ateitininkų Namų sode Lemonte susitikę draugai. Iš kairės: Feliksas ir Danutė Lukauskai, viešnia iš Lietuvos Regina Jurkauskienė, Stasiuliai (namų prižiūrėtojai), Algirdas Bikulčius, Ona ir Robertas Čepelės ir Stasys Bikulčius.

Dirvos jubiliejaus minėjimo komitetas su talkininkais gegužinėje. Sėdi: K. Biskis, Ir. Kriaučeliūnienė ir J. Zygas. Stovi: F. Braunienė, V. Lenkevičienė, E. Trimakienė, O. Kremeris, J. Kubilius, D. Kurauskienė, O. Daškevičienė ir M. Marcinkienė. Vidury sėdi gegužinės rengėja Br. Kremerienė.

tik vakare ar naktį... Pasirodo saulė ir nuskaidrina gamtą ir žmones. Ažuolyne svečiai gaušėja. Jų skaičius greit peržengia du šimtus, o automobiliai dar suka į ažuolyną!

Nuaidi varpo skambesiai. Irėna Kriaučeliūnienė, rūpestingoji Dirvos deimantinio jubiliejaus komiteto pirmininkė, skelbia gegužinę atidaranti. Sveikina visus atvykusius. Šiltu žodžiu dėkoja visiems, už lietuviškosios spaudos rėmimą. Kviečia svečius, viešnius pailsėti, pabendrauti šiame gražiamame gamtos prieglobsty ar namų mėnėje.

Netrukus prasideda pietūs, patiems atsiimant pasirinktą daavinį. Užkandžiaujant paskirose grupėse ir grupelėse, mezgasi naujos pažintys, keičiamasi dienos naujienomis... Tuo pačiu metu jauniausieji gegužinės dalyviai Kristina ir Justinas Jonušai (Kriaučeliūnų vaikaičiai) nardo tarp stalų ir visus svečius parūpina būsimų laimėjimų kuponėliais! Kristinai talkina jos mamytė Vida Jonušienė, o Justiną lydi tėvelis Algis Jonušas.

Prasideda, nelyginant Las Vegas lošimas, laimėjimų traukimas. Jonas Kubilius pradeda skelbti laiminguosius numerius, o jų savininkai viens po kito žygiuoja atsiimti laimikius. Kristina ir Justinas reiškias kitame vaidmenyje – talkina laimėtojams ir skubiai atsiėmę laimikį, bėga pas laimingą savininką... Visi ir visos buvo palinkę ant stalų ir rūpestingai sekė savuo-

(Nukelta į 10 psl.)

Loterijos laimingus bilietus reikia pirkti iš jauno platintojo J. Jonušo. Pirkėjai - J. Sulaitis ir J. Kubilius.

Prie 'spaudos anties' Br. Nainys, Br. Nainienė ir dr. Leonas Kriaučeliūnas.

Dana Kurauskienė, gegužinės šeimininkė, džiaugiasi įteikusi laimėtą tortą Petri Vėbrai.

BOSTON

DALYVAVO DAINŲ
ŠVENTĖJE

Tryliktoje Dainų šventėje liepos 6-8 dienomis Vilniuje dalyvavo keletas Bostono ir Brocktono lietuvių, viešėjusių tuo metu Lietuvoje su Baltic Tours suorganizuotomis ekskursijomis. Viso tose ekskursijose buvo apie 50 asmenų.

Išpūdžius iš Dainų šventės Laisvės Varpo liepos 22 d. laidoje pasakojo Birutė Mitkienė. Ji išryškino skirtumą tarp dabartinės šventės ir ankstyvesnių, suorganizuotu griežto okupacinio režimo stiliumi. Kai anks-

Šauni gegužinė...

(Atkelta iš 9 psl.)

siaus kuponėlių numerius, laukdami Joną Kubilių juos išsukiant... Daugeliui Kubilius buvo dėmesingas, bet dar daugiau laimikio negavo ir tenkinosi gera padare, parėmę Dirvą! Visą laimikių sutelkimą, kaip ir jų čia pasakojamą išskirtymą, darniai tvarkė K. Biskis, Vida Jonušienė, J. Kubilius ir kt.

Mane, reporteri, domino, kas buvo tie darbuotojos-ai, taip rūpestingai sukusieji gegužinės ratą? Sudariau sąrašą, nors ir imuosi didelę riziką, ar visos talkininkų-ių pavardės į jį įtrauktos?

Irena Kriaučiūnienė, visur suskubusi būti ir padėti, įskaitant bulvių skutimą, likusio torto pardavimą, kaip ir svečių sutikimą bei priėmimą, varduvininkų pagerbimą... Bronė Kremerienė ir Oskaras Kremeris Irėnos asistentai; Bronė – svečių maitinimo viršininkė, o Oskaras visur esantis ir visiems padedantis ūkvedys! Kitos talkininkės: Ona Daškevičienė, Verutė Lenkevičienė, Matilda Marcinkienė, Felina Braunienė, Emilija Trimakienė... neužmirštinas "bartenderis" – Petras Buchas!

Pagarbos ir padėkos verti: A. ir N. Mackevičiai (Brighton bakery) už aprūpinimą geg. dalyvius duona ir kepsniais, o Dana Kurauskienė paruošusi maistą, o jiems priklausančių atlyginimą, paaugoję liet. spaudai.

Išvada. Sekmadienis buvo gražus, gegužinė – gausi dalyvių skaičiumi ir jų gražia nuotaika.

Mečys Valiukėnas

tyvesnėse šventėse vyravo komunistinė propaganda, tai pasakutinėje viskas vyko natūraliai, lietuviškai, liaudies dainų pagrindu.

Šventė sukėlė didelį entuziazmą visoje Lietuvoje, iš kurios susirinko virš 34 tūkstančių atlikėjų ir virš 100,000 stebėtojų. Net blokada neįstengė šventės sutrukdyti ar nuslopinti. Chorai ir publika suvažiavo beveik išimtinai traukiniais, nes dėl degalų stokos kitos susieki-mo priemonės negalėjo būti panaudotos.

Per visas tris šventės dienas Vilnius buvo pasipuošęs vėliavomis, moterys dėvėjo tautinius drabužius, po šventės uždarymo žmonės dar ilgai būriavosi Vilniaus gatvėse, traukė lietuviškas dainas...

Šventės programa atlikta Kalnų parke, Žalgirio stadione ir Vingio parke po atviru dangumi. Nors dienos buvo lietingos, bet šventės entuziazmas nenukentėjo. Priešingai, blogos oro sąlygos dar labiau iškėlė lietuvių prisirišimą prie savo kultūrinių vertybių ir tautinių tradicijų, kurių šaknys Dainų šventės prasme siekia 1924 metus, kada įvyko pirmoji tokia šventė.

Iš laisvojo pasaulio dėl blokados tegalėjodalyvauti Grandinė iš Clevelando ir bene trys šokėjų poros iš Australijos. Kaimyninės Latvijos ir Estijos grupių dalyvavimas šventėje parėžė tų trijų tautų ne tik politinį, bet ir kultūrinį solidarumą.

PARĖMĖ LAISVĖS
VARPĄ

ALTS-gos Bostono skyriaus narių visuotiniame metiniame susirinkime nutarta Laisvės Varpo radijo programą paremti 500 dolerių auka. Liepos 19 d. skyriaus pirmininkas Juozas Rentelis įteikė tą auką Laisvės Varpo vedėjui Petrui Viščiui. Tai reikšminga parama tam konkrečiam darbui, kuris atliekamas reguliariai, pateikiant radijo bangomis lietuviškojo gyvenimo aktualijas ir mūsų tautinę muziką. Šia prasme skyrius šviečia pavyzdžiu kitoms organizacijoms.

Šalia spaudos, lietuvių radijo programos dabar sudaro labai svarbų veiksnį mūsų visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje. Jų tobulinimas ir išlaikymas – tai visos mūsų patriotinės visuomenės uždavinys. Atrodo, kad tatau labai gerai supranta Tautinės sąjungos Bostono skyriaus nariai, nes jie antrą kartą pasky-

THE PLAIN DEALER, SUNDAY, JULY 29, 1990

Back to the history books on Lithuania

The article by Sean McCrohon (Forum, June 30) entitled "Russian-Lithuanian history began before 1940," is grossly misleading, incorrect and demeaning. The 20th-century duel between David and Goliath should not be dismissed as just another insignificant "political problem," ignoring the right of the Lithuanians to determine their own destiny.

The history of the state of Lithuania begins in the 12th century. The reader may draw the conclusion that Lithuania was always part of Russia and enjoyed only 22 brief years of independence. Mindaugas, the first king of Lithuania, received his royal crown from Pope Innocent IV in 1252 and was declared by him "a favorite son of the Holy Roman Church." In the 14th century, the Lithuanian prince Jogaila married the Polish princess Jadwiga, which resulted in Polish-Lithuanian Union. His first cousin, Vytautas, the Grand Duke of Lithuania, expanded the borders of Lithuania from the Baltic to the Black Sea, fought successfully the Teutonic knights and saved Europe from the invasion by Tartar hordes. This information may be found in any encyclopedia or history book that was not edited by the Kremlin.

The Lithuanian culture has maintained its unique identity and its language in spite of the 123-year-long occupation by Russia after the fall of the Polish-Lithuanian kingdom. It is also true that Lithuania's strategically significant geographical position has always been coveted by its neighbors in the East desiring to gain access to the West via the Baltic Sea. They consider it easier to attain this by brutal force than by peaceful, honorable negotiations. As a result, the suffering brought upon the Baltic people has written a new, ugly and bloody page in modern history.

Another assertion – that freedom in Lithuania, during the years of independence, was "a farce" – is grossly unjust, unfounded and false. I was born and raised in independent Lithuania. This particular asser-

tion sounds like an echo of the communist infiltrators and "apparatchiks" during the first year of the Soviet occupation. What does the author mean by saying that non-Lithuanian minorities were "disenfranchised"? Many major businesses were owned by Lithuanian Jews, Germans and Poles, including the largest leather factory in Siauliai, "Frankelis," and the Tilmans chocolate factory in Kaunas. Even religion, as one of many basic citizens' rights, was government-supported. The curriculum of the public high schools included religious instruction. State-paid Jewish rabbis, Protestant ministers and Catholic priests were part of the educational staff. Ethnic minorities had their own schools, churches and synagogues, including the world-famous Rabbinical College, Telshe Jeshiva. Where was the discrimination?

As far as democracy is concerned, the Lithuanian Republic was like any other pre-World War II republic, and that "socialists, nationalists and fascists vied for power" only proves the diversity within the system. The same process goes on even today in most Western democracies, including the United States and Great Britain.

There is no such thing as "Russian-Lithuanian" history, as there is no "Russian-Polish," or "Russian-German," or "Russian-Hungarian" history. Nor is there a "British-American" history... Every nation, large or small, takes pride in its heritage and history, and no one has the right to ridicule or distort it. Writers frequently refer to the Baltic republics as "tiny." Is that why some of the writers do not support their right to self-determination? But one look at the map of Europe may be helpful: compare Denmark, Holland or Belgium to the size of Lithuania. But no one ever refers to them as "tiny."

AURELIA M. BALAS-ZITKUS
Richmond Heights

rė tokią auką Laisvės Varpui, kuris sudaro vienintėlę greito viešo susizinojimo priemonę Bostono ir apylinkės lietuviams. Pernai skyriaus auka panaudota Fax aparatūros įsigijimui.

SUKAKTIES IR
VAJAUS VAKARAS

Tautinės sąjungos Bostono skyrius lapkričio 17 d., šeštadienį, So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos trečio aukšto salėje ruošia skyriaus veiklos 50-ties metų minėjimą ir Dirvos jubilėjaus vajaus vakarą. Renginyje meninę programą atliks Bostono vyrų sektetas.

ARCH. ALGIMANTAS
MIŠKINIS

Bostone lankėsi architektas Algimantas Miškinis iš Kauno, Lietuvos miestų planuotojas, Architektūros ir statybos instituto urbanistikos sektoriaus vedėjas, kuris yra ir Lietuvos kultūros fondo prezidiumo narys, besirūpinąs ir vykdamas kultūros ir architektūros paminklų apsaugą ir atstatymą.

LAISVĖS VARPAS sekma-dieniais 9:00 - 10:00 val. ryto iš WCAV-FM banga 98.0. Vedėjas Petras Viščinis, 173 Arthur St., Brockton, MA 02402. Tel. 508 - 586 - 7209.

• **ALGIRDAS BANYŠ,** Bloomfield Hills, Mi., atnaujin-damas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **P. ŽOLYNAS,** Chicagoje, Dirvai paremti atsiuntė 75 dol., linkėdamas sekmės spaudos darbe. Ačiū.

• **VALDAS IR VALDONĖ ŽIEDONIAI,** Willoughby Hills, Oh., atnaujinami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• **KOSTAS IR ONA ŽOLYNAI,** Ormond Beach, Fl., atnaujinami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **JONAS IR MONIKA RAMANAUSKAI,** Metuchen, N.J., atnaujinami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **LILIAN PIKE,** Willo-wick, Oh., atnaujinama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **V. BRIZGYS,** Chesterland, Oh., atnaujinamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **Z. KORIUS,** Santa Monica, Ca., atnaujinamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

ATTENTION: POSTAL JOBS!
Start \$11.41/hour! For application info call (1) 602-838-8885, Ext. M-1753, 6am-10pm, 7 days. (28-29)

GERAS ATKIRTIS

Sekmadienio, liepos 29 d. laidoje, Clevelando dienraštis The Plain Dealer atspausdino Aurelijos Balašaitienės atkirtį Sean McCrohon, kuris birželio 30 d. paskelbė labai klaidingą ir Lietuvą žeminantį straipsnį, komentuodamas Rusijos ir Lietuvos istorinę praeitį.

Ilgokame laiške, užvardintame BACK TO THE HISTORY BOOKS ON LITHUANIA, Aurelija Balašaitienė dalykiškai ir tiksliai išdėsto Lietuvos istoriją nuo XII-jo šimtmečio, išryškindama istorinius sąitus su rusais, lenkais ir germanais. Autorė labai tiksliai atsako taip pat ir į McCrohon priekaištus dėl Nepri klausomos Lietuvos etninių mažumų ir religinių bendruomenių traktavimo.

Laiškas iš tikrųjų yra konspektyvi istorijos pamoka amerikiečiams laikraštininkams, kurie rašydami apie Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes naudojasi Kremliaus redaguotomis enciklopedijomis. (js)

MACHINISTS

Major full-service machinist job shop has night shift opening for the following positions:
Horizontal Boring Mill must be able to set up work from blue prints & Close Tolerance

Disassembly
Assembly
Excellent benefit package plus good job stability and advancement potential. Call 883-6110 or apply at Production experts, Cleveland, Ohio 44125. An Equal Opp. Employer.

Svečiai vaišinasi. Iš kairės: V. Mastis, M. Miklienė, Br. Kremerienė, R. Mastienė, E. Valančienė, L. Valančius ir A. Kremeris.

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

VAŽIUOJATE Į LIETUVĄ?

Šiomis dienomis vyksta į Lietuvą ir gali nuvežti skubų laišką, labai prašomi paskambinti Dirvai - tel. 321-4751, arba p. Žiedoniui 944-8058.

ALDONOS STEMPUŽIENĖS KONCERTAS

Solistė Aldona Stempužienė dainuos su Lakeside simfoniniu orkestru rugpjūčio 7d. 8 v.v. Lakeside, Ohio. Orkestras išpildys Mozarto, Copeland, Beetho veno kūrinius. Solistė pirmą kartą dainuos "Liebestod" iš R. Wagnerio operos "Tristanas ir Isolda". Taip pat arijas iš Ponicchielli, Saint-Saens ir Čaikovskio operų. Dirigentas Robert L. Cronquist.

Festivalio informacijos tel. (419) 798-4461.

• **CLEVELANDO ATEITIES KLUBO** naująją valdybą sudaro: pirm. Romas Bridžius, vicepirm. Stasė Kazlauskienė, sekr. Regina Šilgalienė, išd. Džiugas Staniškis, parengimų vadovė Dana Čipkienė, kavučių vadovė Dievo Motinos parapijoje Kazė Vaičieliūnienė, korespondentė Dalia Staniškienė, narė Roma Čepulienė.

• **JUDITA PEČIULAITIENĖ**, Laisvės kovotojo Povilo Pečiulaičio žmona, sunkiai susirgusi ir liepos 23 d. operuota, jau grįžo į namus. Linkime kuo greičiau sustiprėti ir visai pasveikti. (js)

• **IGNAS VERBYLA**, sužeistas aubomobilio katastrofoje, jau išėjo iš ligoninės ir sveiksta namuose. Linkime greito su stiprėjimo. (js)

LIETUVIŲ PIANISTŲ LAIMĖJIMAS

Pianistai Eglė Janulevičiūtė ir Jurgis Karnavičius tarptautiniame pianistų konkurse, įvyksiančiame liepos 23-24 d.d. Oberlino konservatorijoje, laimėjo pirmąją vietą. Prizai buvo skirti pirmajai ir antrajai vietai. Teisėjų komisijai nepaskyrus antrosios vietos, abu pianistai pripažinti pirmosios vietos laimėtojais ir bendroji prizams skirta suma buvo padalinta per pusę – abu pianistai gavo po 1,750 dolerių sumą.

Eglė Janavičiūtė ir Jurgis Karnavičius taip pat gavo ir angažamentus – atlikti po du solinius koncertus ir po du koncertus su simfonijos orkestru JAV-se. Koncertų turą jie numato baigti iki rugpjūčio 18 dienos.

Šių dviejų jaunų, pasižymėjusių pianistų koncertas yra planuojamas taip pat ir Clevelando lietuviams.

Pianistus į Clevelandą pakvietė ir jų globa rūpinasi Antanas Smetona.

Clevelando lietuviai dar prisimena, kaip praėjusiais metais rugpjūčio mėnesio viduryje Eglė Janavičiūtė ir Jurgis Karnavičius dalyvavo Robert Cassade-seau aštuntajame tarptautiniame pianistų konkurse Clevelando Muzikos Institute. (js)

Dr. Jono Basanavičiaus atstatyto biusto atidengime kalba Stefa Gedgaudienė, LSS Sskaučių Seserijos Vyriausia Skautininkė. Salia stovi Ingrida Bublėnė. Nuotr. V. Bacevičiaus

ATSTATYTAS DR. JONO BASANAVIČIAUS BIUSTAS CLEVELANDE

Pagarbos nusipelnę Lietuvos Kultūrinio Darželio Valdyba ir visi jų talkininkai, kurių rūpesčiu ir pastangomis buvo iš naujo atstatytas dr. Jono Basanavičiaus paminklas, tarytum sutapimant tai su Atgimimu Tautoje, simbolizuojant neužgnaužiamą laisvės troškimą ir siekį.

1916 metais, veik tuo pačiu laiku kada formavosi nepriklausomybės idėja Tėvynėje, Clevelando Rockefeller Parke įkurtas Šekspyro darželis davė užuomazgą tautybių darželiams, pripažįstant vis didėjantį įvairių kultūrų įnašą JAV. Tai buvo Amerika, kur tolerantiškas tarpusavio bendradarbiavimas turėjo būti pagrindiniu ryšiu, simbolizuoti tai ką supratimą ir tautų draugystę. Taip kūrėsi Kultūrinių Darželių Sąjunga, į kurią 1929 m. penktieji įstojo lietuviai, bendru tuo metu veikusių organizacijų atstovų nutarimu.

Kad išlaikyti tamprų ryšį su protėvių žeme, į projekto įgyvendinimą buvo artimai įtraukta ir atsikūrusi, nepriklausoma Lietuva. 1933 m. birželio 10 d. buvo atidarytas Lietuvos Kultūrinis darželis, dedikuojant Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo, Vasario 16 Akto signataro, dr. Jono Basanavičiaus biustą, Lietuvos Šaulių S-gos atliedintą Kaune pagal skulptoriaus P. Žikaro modelį. Tai buvo šventė – jungianti išeiviją su Tėvyne, ir Tėvynę su jos vaikais pasaulyje.

Skirtingose pasaulio dalyse, lietuvius jungė – kaip dabar – uždavinys: deramai aukštumon iškelti Tautos ir savo vardą! Il-

Svečiams ir dalyviams dėkoja Valdybos narys Vytas V. Bacevičius. Nuotr. V. Bacevičiaus

gi priespaudos metai paliko savo žymes, įtaką ir tiek Tėvynėje tiek išeivijoje buvo svarbu ir būtina išryškinti savitą charakteristiką, gilią tautos istoriją, kultūrą ir brangiausią turtą – saugojamą ir puoselėjamą savo kalbą. Reikėjo užsitikrinti ir išlaikyti vietą laisvųjų tautų tarpe.

Tad gi visame LKD planavime, išplanavime ir projekto įgyvendinime tai buvo ryšku ir akcentuojama. Projektas apjungė ir suartino lietuvių koloniją,

LKD tapo pasididžiavimo ir dėmesio centru, tarytum lietuviškosios jungties židiniu į kurį įsiliėjo ir naujoji išeivijos banga. Švenčių, minėjimų proga čia rinkosi organizacijos, sustodavo pravažiuoją svečiai-keleiviai.

Laikui bėgant pats parkas – o kartu ir LKD, – buvo paliesti besikeičiančių sąlygų. Destruktyvios rankos kėsinosi sugriauti tai, kas buvo metų metais statoma, kuriama, saugoma. Tačiau ir vėl, tarytum paslaptinam ratui sukantis, atgimsta senosios idėjos, ryžtas nugali abejingumą, atgyja židinyje rusenusi liepsna. Matome vėl gyvenimui grįžtančią aplinką, viltį rytojui, gal net tikėjimą žmogaus žmogumi.

Taip kaip anąkart – ir dabar Tėvynėje gyva tebėra dr. Jono Basanavičiaus dvasia, besąlyginiai siekiant laisvės ir valstybinio pripažinimo. Simboliškai kartojasi 1918-jų metų eiga, kyla naujos asmenybės vedamos idėjos, nebojančios kovos nei sutinkamų kliūčių. Taip kaip anąkart – dabar mes čia išgyvename jų rūpesčius, mėginami būti dalimi jų siekio, dalintis rūpesčiais ir vargais. Taip kaip anąkart ...

Skulptorius Ramojus Mozo-liauskas atkūrė tai, ką piktos rankos siekė sunaikinti.

Kalba Lietuvos Kultūrinio Darželio D-jos pirmininkas Vincas Apanius. Nuotr. V. Bacevičiaus

Taupa

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.

Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.

Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytą, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitytus, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

DIRVA

EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖJE

Rugpjūčio 5-12 d.d. Einsiedeln, Šveicarijoje – buv. Benediktinų vienuolyno patalpose – įvyks Europos Lietuvių Studijų savaitė.

EL Studijų savaitėje dalyvaus svečiai iš Lietuvos – prezidentas prof. Vytautas Landsbergis ir kiti Vyriausybės atstovai.

PLB pirmininkas dr. Vytautas Bieliauskas – išvykęs į Šveicariją liepos 27, kartu su žmona dr. Danute Bieliauskiene, – rugpjūčio 7 ten skaitys paskaitą. Jis taip pat susitiks su viešniais svečiais iš Lietuvos ir rugpjūčio 10 dalyvaus Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkų suvažiavime.

PLB pirmininkas į Ameriką grįžta rugpjūčio 17 d.

• LIETUVIŲ TAUTO-
DAILĖS INSTITUTO šių metų visuotinis suvažiavimas įvyks

rugpjūčio 25 d. A. ir A. Tamošaičių sodyboje, R.R. 2, Kingston, Ontario, Kanadoje.

Po valdomų organų išrinkimo, sekančią dieną prasidės dailės ir kūrybos šiaudinukų seminaras, kuris bus filmuojamas ir fotografuojamas.

Kviečiami gausiai dalyvauti LT Instituto nariai kultūriniai veiklai praplėsti ir maloniai laukiami svečiai tautodailės puoselėtojai. Dėl platesnės informacijos prašome susisiekti su LTI Valdybos pirmininke A. Veselkiene (613) 382-8448.

• STEFA GEDAUDIENĖ, LSS Skaučių Sėsėrijos Vyr. Skautininkė, liepos 16-17 d.d. aplankė Rake stovyklaujančius Chicagos vietus.

• VYTAUTAS MACIŪNAS, JAV LB komunikacijos centro Philadelphijoje vedėjas, š.m. liepos mėn. 21 d. buvo sukvietęs politinės veiklos dar-

buotojų susitikimą. Posėdyje dalyvavo JAV LB Visuomeninių reikalų koordinacinio komiteto pirm. dr. Tomas Remeikis ir dvylika politinės akcijos grupių atstovų. Sutarta sukurti platesnį informacijos tinklą su asmenimis, kurie veikia politinėje plotmėje. Nuspręsta š.m. rugsėjo mėn. gale Washingtono su-ruošti JAV LB politinės veiklos seminarą.

• JAV LIETUVIŲ, JAUNIMO SAJUNGOS VALDYBA praneša, kad Amerikos Lietuvių Jaunimo Sąjūdžio New Yorke rengiama politinė konferencija nėra JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos renginys ir nei LJS nei JAV LB krašto valdyba už jį neneša jokios finansinės atsakomybės.

• BRONIUS JUODELIS perėmė JAV LB krašto valdybos sekretoriaus pareigas nuo š.m. liepos mėn. 1 d.

• KUN. SIGITAS TOMKEVIČIUS, Lietuvos Skautų Sąjungos Dvasios Vadovas, kovo 16-19 d.d. stovyklavo Rake su Chicagos skautų vienetais. Atvykdamas iš Detroito kartu su LSS Vyr. Skautininke, turėjo progos plačiau paliesti bendrus Skautijos klausimus.

• LIETUVIŲ FONDO VALDYBA, įvertindama lietuviškos spaudos reikšmę lietuvių išlaikymui išeivijoje ir sprasdamą nelengvas leidimo sąlygas, kreipėsi į Pelną Skirstymo Komisiją prašydama spaudai paramos.

Malonu pranešti, kad Komisija teigiamai įvertino prašymą, paskirdama DIRVAI, švenčiančiai 75 m. jubiliejų, 2,000 dolerių.

Kadangi Lietuvių Fondo pelnas yra skirstomas pavasari, dar to pelno pilnai nerealizavus, tai paskirta suma bus išmokėta arčiau metų pabaigos ar ateinančiu metų pradžioje.

Dirva nuoširdžiai dėkoja už paramą.

• EMILIJA ČEKIENĖ, buv. ALT S-gos pirmininkė, buvo nuvykusi į Kaliforniją pas savo dukterį ir žentą Ratkelius, kur praleidusi porą savaitių, grįžo namo į New Yorką.

• GINTAUTAS UMARAS, dvigubas olimpinis čempionas, Korėjoje laimėjęs du aukso medalius, rugpjūčio 5 d. dalyvaus dviračių lenktynių varžybose Downers Grove, Ill. prie Main ir Grove gatvių.

• "LITUANICOS" futbolo klubo pirmoji komanda šį sezoną žaidžia aukščiausioje Chicagos ir apylinkių lygoje ir čia pirmąjį ratą baigė IV-je vietoje iš 10 komandų.

Rugpjūčio 12 d. Lituanicos klubas Lemonte – Pasaulio lietuvių Centre, rengia turnyrą – gegužinę. Visi maloniai kviečiami, nes gamta ten graži.

Šiomet klubas mini 40-sias metines. Ta proga bus pobūvis – balius. Bus išleistas ir pažvalginis leidinys, kuri redaguoja Ed. Šulaitis. Kas turi istorinės medžiagos iš šio klubo veiklos, o taip pat norintieji įdėti sveikinimą ar skelbimą prašomi susisiekti su redaktoriumi šiuo adresu: 1330 S. 51 Ave., Cicero, IL 60650, tel. (708) 652-6825.

TRISDEŠIMT. SEPTINTOJO SANTAROS-ŠVIESOS SUVAŽIAVIMO 1990 m. rugsėjo 6-9 d. Tabor Farm, Sodus, MI

P R O G R A M A

RUGSĖJO 6 D.

2 val.

Algis Mickūnas –
"Postmodernioji teologija".

8 val.

Pokalbis su Dariu Kuoliu.
Sigita Samuolienė – "Šiaurės Italijos stiu-
ko miestų lipdyba Lietuvos Dėdžiojoje Kun-
galkštystėje XVII a. antroje pusėje".

RUGSĖJO 7 D.

9 val.

Tomas Remeikis – "Įvadinės pastabos į
ryškėjančią politinę kultūrą Lietuvoje".
Viktoras Makoveckas – "Politinės diferen-
ciacijos problemos į nepriklausomybę žen-
giančioje Lietuvoje".

2 val.

Pokalbis su Gintaru Patacku ir Tautvy-
da Marcinkevičiūte.

8 val.

Simpoziumas apie dabartinę Lietuvos kultū-
rinę problematiką: Darius Kuolys, Vytau-
tas Kavolis, Bronius Vaškelis.

Rimvydas Valatka – "Spaudos laisvė ir
dabartinės žurnalistikos problemos Lietu-
voje".

Antro Kaimo Lietuvoje vaizdajuostė.

RUGSĖJO 8 D.

9 val.

Darius Kuolys – "Kultūrinė ir politinė
Lietuvos savivoka renesanso ir baroko lai-
kais".

2 val.

Ilona Gražytė-Maziliauskienė – "Klasiš-
koji dvasia naujojoje Lietuvos poezijoje".

Gintaras Patackas – "Homo armaggedo-
nicus".

8 val.

Kazimieras Motieka – "Artimiausių metų
Lietuvos politinės perspektyvos".

Multidisciplinarinių studijų instituto,
Algimanto Mackaus knygų leidimo fon-
do, AM & M fundacijos, Metmenų ir San-
taros - Šviesos federacijos posėdis.

Literatūros vakaras: Algirdas T. Antanai-
tis, Živilė Bilaišytė, Ramond Filip, Julius
Keleras, Tautvyda Marcinkevičiūtė, Gin-
taras Patackas, Liūnė Sutema.

Naujų knygų sutiktuvs.

Arūno Bukausko fotografijų paroda.

RUGSĖJO 9 D.

10 val.

Kęstutis Keblys – "Gamtos ir žmogaus ap-
sauga: naujosios religijos pavojus tautai ir
liberalizmui".

Norintieji suvažiavime dalyvauti, prašomi iki š.m.
rugsėjo 4 d. registruotis pas Mariją Paškevičienę, 306
55th Place, Downers Grove, IL 60516

MIRĖ RITA ŠAKĖNAITĖ

Iš Lietuvos gauta žinia, kad
Kaune (buvusioj Dainavoj) lie-
pos pradžioje mirė Rita Šakė-
naitė (1929). Velionė – inž.
Konstantino ir gyd. Stanislovo
Šakenių duktė. Rita drauge su
motina 1941 m. buvo ištremta į
Tomsco sritį, Sibire. Grįžusi į
Lietuvą mokslinosi ir įsidarbino
mokytojos darbe, buvo jau pen-
sijoje. Susirgo plaučių uždegimu,
paguldyta į ligoninę, bet
neesant medikamentų ir vaistų
(blokada!) liga išsiplėtė į inks-
tus ir nualinta širdis sustojo pla-
kusi.

• ALENA DEVENIENĖ –
GRIGAITIENĖ, ST. Peters-
burg, FL., atnaujindama Dirvos
prenumeratą, pridėjo auką 75
dol. Ačiū.

• TADAS PALIONIS,
Middleton, Wi., atnaujindamas
Dirvos prenumeratą, pridėjo
auką 20 dol. Ačiū.

• LOS ANGELES Birutė-
tės, per išd. Gražiną Raibienę,
Dirvai paremti atsiuntė 25 dol.
Ačiū.

• BENEDIKTAS IR AK-
VILĖ KARKLIAI, Cleveland
Oh., atnaujindami Dirvos pre-
numeratą, pridėjo auką 25 dol.

A. A.

DR. JONUI JUODIKIUI

mirus, nuoširdžią ir gilią užuojautą
reiškiame žmonai REGINAI, sūnui
inž. ALGIUI, seserims ANGELEI
JADVIRŠIENEI ir DANUTEI TON-
KŪNIENEI, broliams JURGIUI,
ALFONSUI, KAZIUI, ir PETRUI su
šeimomis.

Aldona, Klaus, Matas ir
Monika Pintsch
Giedrė, Jonas, Darius, Nida
ir Rytas Stankūnai

Ilgamečiui ALT S-gos Los Angeles
skyriaus nariui

A. A.

DR. PETRUI PAMATAIČIUI

mirus, nuoširdžią ir gilią užuojautą
reiškiame jo žmonai ELVYRAI,
dukrai INAI, jos šeimai ir gimi-
nėms.

ALT S-gos Los Angeles
skyriaus valdyba

Buvusiam Lietuvių Protestantų
Sąjungos pirmininkui

DR. PETRUI PAMATAIČIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą rei-
škiame žmonai ELVYRAI dukrai
INAI, jos šeimai ir visiems artimie-
siems.

Lietuvių Protestantų Sąjunga
Los Angeles, Ca.

A. A.

DR. JONUI JUODIKIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą
reiškiame žmonai REGINAI, sūnui
ALGIUI ir kitiems giminėms.

St. Peterburgo (Fl.) Reg.
Lietuvių Bendruomenė.